

AUGUST

Vital

2024

SUNDHED OG FÆLLESSKABER I AARHUS

TEMA

HUMOR

Side 12

AARHUS
FESTUGE
SÆRLIGT
PROGRAM
SIDE 6

SUNDHED
SEKSUEL
SUNDHED
SIDE 45

Portræt:
Michael Carøe

“... det handler
for mig om at
være sammen,
ikke om at
optræde”

Side 14

MUSIKHuset AARHUS

BACKSTAGE

*KAREN-MARIE LILLELUND
& SØREN DAHL*

26. oktober

CAROLINE HENDERSON

MIT LIV SOM HUN...

19. september

Wiener Sängerknaben

Med Skt. Clemens Drengekor

22. september

Kenny Washington

23. oktober

→ musikhuset.dk

“Rabatten
tager jeg med,
men det er
ikke derfor,
jeg kommer”

Marianne, 69 år, gik til
Louis Nielsen

**25 % rabat
til dig, der
er over 60 år**

Gælder alle stel, glas og tillæg

Louis Nielsen

Aarhus C Ryesgade 18 · Tlf. 9632 5078
Aarhus V City Vest · Tlf. 9632 5079
Tilst Bilka Tilst · Tlf. 9632 5054

Risskov Veri Centeret · Tlf. 9632 5248
Viby Viby Centeret · Tlf. 9632 5057

**Bestil synstest på
louisnielsen.dk**

Foto: Claus Stødtin

Redaktør

Jannie Lindberg Sundgaard

slja@aarhus.dk

Udebliver Vital?

Vi oplever flere som kontakter os fordi, de ikke modtager Vital i postkassen.

Hvis du oplever det, så skriv endelig til os, så vi kan tage fat i vores distributør og give dem besked.

Mail: slja@aarhus.dk

Noget om helte...

En af mine yndlingstekster (og melodier) er første vers i "Noget om Helte" af Halfdan Rasmussen:

Livet er en morgengave, sjælen er et pilgrimskor.
Der står krokus i min have, der står øller på mit bord.
Under himlen hænger lærken som et fjernt bevinget frø,
for en lærke tænker hverken på at kæmpe eller dø.

Her er både humor, glæde, liv og død i ét og samme vers. Halfdan Rasmussen er en mester i at skrive om at turde leve livet – med alt hvad det byder på. Det genkender jeg i mit eget livssyn, og derfor er Halfdan også en af mine helte og store inspirationskilder.

Da jeg mødte humorforsker Stefan Kjerkegaard til en snak om humor, fik jeg faktisk lidt en ny helt, nemlig ham. Han taler både om vigtigheden i at finde sig nogle helte og om at bruge humor som en livsanskuelse. Forskning viser nemlig, at det er med til at øge livskvaliteten. Læs mere på side 28. Og humor som livsanskuelse er noget, mange af de mennesker vi har talt med i dette Vital, faktisk nævner som en del af det, der giver mening og glæde i deres liv.

Portrættet i denne omgang byder på en særdeles veloplagt og reflekteret herre, Michael Carøe. Han er kaldt det danske svar på Frank Sinatra og så er han glødende FCK-fan. Er det så god eller dårlig humor at bede ham om at iføre sig et ACF-halstørklæde til en fotosession? Bedøm selv på side 14.

Og så er det jo festugetid. Ud over, at Carøe spiller til de succesfulde rådhuskoncerter, så er der også fokus på seksuel sundhed. Og det handler om langt mere end pikant undertøj og swingerklub. Læs mere på side 45.

Som bonus får du også en side med vittigheder gennem tiden (på side 31) og ikke mindst et par anekdoter om både Dirch Passer og Klaus Pagh fra den garvede revyforfatter Carl-Erik Sørensen. Det er på side 24.

Og så er der en stor nyhed på vej, som rådmanden afslører her i magasinet, men jeg kan sige, at det bl.a. har noget at gøre med den læserundersøgelse, som mange af jer er blevet ringet op omkring. Den viser nemlig, at I er meget glade for Vital. Det gør mig både meget glad og meget stolt. Så jeg håber, I bliver endnu mere glade, når I læser rådmandens hilsen på side 10.

Rigtig god fornøjelse med denne udgave af Vital

Find flere historier på vital.dk

Vital

Redaktion

Jannie Lindberg Sundgaard (redaktør)
Svend Aage Mogensen (ansvarshavende)
Maria Fast Lindegaard
Maria Bach Ekermann
Helle Erenbjerg
Camilla Wæver Steskow
Lene Dalgaard Andersen
Henrik Olesen

Art director: Marie Skovgaard
Korrektur: Kristian Rørbæk Thrane mfl.

Henvendelse om redaktionelt stof:
Sundhed og Omsorg, Vital,
Rådhuset, 8100 Aarhus C,
Tlf. 4184 8615, mail: slja@aarhus.dk

Henvendelse om annoncer:
Liselotte Rask Stounberg, tlf. 43 24 53 11,
mail: lrs@bording.dk

Om magasinet

Magasinet er udgivet af Sundhed og Omsorg, Aarhus Kommune i samarbejde med kommunens øvrige magistratsafdelinger. Magasinet Vital udkommer fire gange årligt til byens seniorer og førtidspensionister: Medio februar, maj, august og november.

Bestil/afbestil magasinet

Er du 60+ eller førtidspensionist, kan du afbestille Vital på vital.dk

Vital

Tryk: Bording A/S
Oplag: 63000

Forsidebillede:
Niels Aage Skovbo

Scan en QR-kode:

1. Åbn dit kamera på din smartphone.
2. Hold det over QR-koden.
3. Klik på koden, som åbner et link.

TEMA

Humor

- 12 **Tema intro:** Humor
- 14 **Portræt:** Michael Carøe: Med et knivskarpt (skælm)sk blik
- 24 **Revyforfatter:** I revyen er der plads til det hele
- 27 **Miniportræt:** Ingvar Svensson
- 28 **Forskning:** Humor er (ikke) for sjov
- 31 Vittigheder siden tidernes morgen
- 32 **Kragelund:** Du mødes som menneske
- 34 **Miniportræt:** Susanne Sjørup og Christian Roos
- 36 **Britisk stand-upper:** "Danskerne har den bedste humor"
- 39 **Plejehjem:** "Jeg kan godt lide at påvirke en stemning"
- 51 **Klumme:** Er Torben gået?

"Det værste, der kunne ske, ville være, hvis jeg ikke kunne skabe kontakt til publikum"

Side 14

AARHUS FESTUGE

06 Særligt festuge program

SUNDHED

- 45 **Krop og kærlighedsfestival**
- 46 **Sexolog:** Hvordan har din seksuelle sundhed det?
- 48 **Parforhold:** Når sygdom rammer kærligheden

ANDET GODT

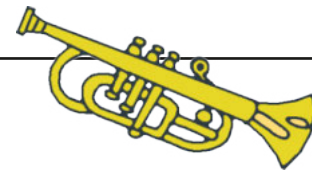
- 04 Leder
- 05 Indholdsfortegnelse og kolofon
- 10 Budde og borgerne
- 22 Borgerservice
- 35 **Teknologi til din hverdag:** En lettere hverdag
- 42 Folkehusoversigt
- 44 **Klumme:** Folkehus-konceptet er noget helt særligt
- 52 **Kurt kommer forbi...** Claus Jacobsen
- 56 Bibliotekerne anbefaler

Festlig festuge- inspiration

Find inspiration i udplukket af festugehøjdepunkter til at sammensætte dit helt eget festugeprogram og find meget mere festuge på www.aarhusfestuge.dk/program

HYGGE

Konserter

Blues og smittende humør

Clausens Allstars åbner Festugen på Folkestedet. Den 30.08. kl. 15.00-17.00
Billetsalg.

W www.folkestedet.aarhus.dk/kalender/clausens-allstars

Gang i dansegulvet

Little sisters spiller rock, soul, blues og disco. Den 31.08. kl. 19.30-21.30.
Folkestedet. Billetsalg.

Legendariske koncerter

Oplev Stan Urban, Arosia, Leonard Cohen affair. Den 31.08.-02.09. Møllestien. Gratis.

W www.aarhusfestuge.dk/program

Toneangivende aarhusiansk

Oplev bandet Daisy med bl.a. Lars Muhl i front. Den 06.09. kl. 20.00-22.00. Folkestedet. Billetsalg.

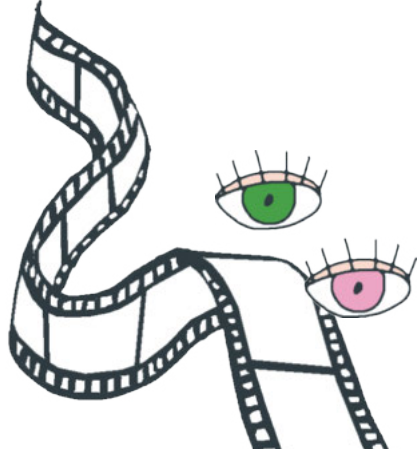
W www.folkestedet.aarhus.dk/kalender/daisy

Musik og mad

Kom med til en hyggelig dag med fællessang, fællesspisning og koncert. Den 03.09. kl. 9.30-16.00. Folkehuset Fuglebakken. Ingen tilmelding.

W www.bit.ly/Fuglebakkenfestuge

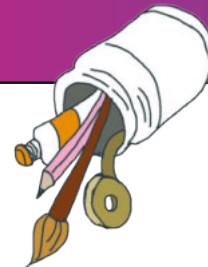
Film

Under åben himmel

Film: Druk. The Grand Budapest Hotel. The Rocky Horror Picture Show. Vilde Hjerter. Jurassic Park. Stop making Sense. Den 02.09-09.09. kl. 21.00-23.00. Botanisk Have ved Amfiscenen. Husk varmt tæppe. Gratis.

 www.aarhusfestuge.dk/nyheder/open-air-2024

Udstillinger

Kunst er bedre end piller

Særudstilling med kunst fra elever på Bifrost (kendt fra DR2-serien: Originalerne - 2023). Hele festugen + hele september. Galerie Parnasse. Gratis.

Omvendte landskaber

Kan man hviske med farver? Mød kunstner Marie Bøje på arbejde og få indblik i den kunstneriske proces, der udfolder sig i atelieret. Værkerne viser naturens beplantning malet i sarte farver på mørk baggrund. Den 30.08-31.08 + 06.09-07.09. Atelieret i Thorvaldsensgade. Gratis.

 www.aarhusfestuge.dk/arrangementer/omvendte-landskaber

Teater

Festugerevy

Humor, satire, skarpe indslag og sjove sange, der vil få dig til at grine højt! Den 23.08-07.09. (næsten dagligt) Rosenteatret. Billetsalg.

 www.rosenteatret.dk/arrangementer/

Fault Lines

Sanselig og tankevækkende danseforestilling om en ophedet fremtid. Den 02.09-03.09. kl. 19.00. Bora Bora. Billetsalg.

 www.aarhusfestuge.dk/program

Events

Kinesisk festuge

- oplev kinesisk kultur og fejring af dragens år med dans, teater, optog og meget mere. Flere steder i Aarhus. Den 31.08. kl. 13.00-16.00. Gratis.

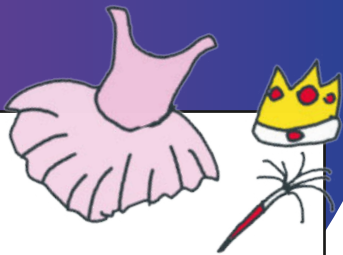
 www.aarhusfestuge.dk/program

Forstå dine fordomme

Psykolog Philippa Lund fortæller om de psykologiske og sociale mekanismer bag fordomme og stigmatisering, og guider deltagerne til et "kørekort i egne fordomme." Den 04.09. kl. 17.30-18.30. Kuplen i Byparken. Gratis

 www.aarhusfestuge.dk/arrangementer/forsta-dine-fordomme

Børn

Postyr i Byparken

Det Kongelige Teaters rullende teater. Kom og klæd dig ud og lav dit eget teater. Hele festugen. Gratis.

W www.aarhusfestuge.dk/nyheder/postyrium-pa-hjul-2024

Forestilling: Plastic Paradiso

Dans og teater på en øde plastik-ø om venskabet mellem menneske og dyr. Den 30.08-31.08. Teater Refleksion. Billetsalg.

W www.aarhusfestuge.dk/arrangementer/plastic-paradiso

Fysikshow og "prøv-det-selv" stand

Se balloner eksplodere, oplev imponerende ildkugler og bliv forbløffet over vores vilde tricks med strøm. Den 01.09 + 03.09. Byparken. Gratis

W www.aarhusfestuge.dk/arrangementer/fysikshow-og-prov-det-selv-stand

Bevægelse

Podwalk

10.000 skridt i byens rum - syv nyskrevne tekster, indlevende oplæst af en række skuespillere, om hvordan der kan se ud bag facaden hos fremmede, vi krydser på vores vej. Hele festugen. App. Billetsalg.

W www.aarhusfestuge.dk/arrangementer/10-000-skridt-en-podwalk-i-byens-rum

Unik løbetur

Gennem bl.a. Rådhuset, Aarhus Teater og andre ikoniske bygninger med Aarhus Arkitekturløb. Den 01.09. Billetsalg.

W www.aarhusfestuge.dk/nyheder/aarhus-arkitekturløb-2024

Den Blå Bro

Sejltur/retur. Hele festugen. Billetsalg.

Vælg mellem

Brabrand-ruten – start/slut ved Folkestedet

W www.bit.ly/blaabrabrand

Ø-ruten - start/slut ved Dokk1

W www.bit.ly/blaaarhuso

Ellermann legatet

For at komme i betragtning skal du:

bo i Aarhus Kommune, være fyldt 50 år og medlem af Folkekirken

Du kan ikke komme i betragtning, hvis:

- Din skattepligtige indtægt i 2023 var større end grundbeløb og pensionstillæg for folkepension + ældrecheck
- Du ejer fast ejendom
- Du har en formue på mere end kr. 23.400

Ansøgningsperioden er fra den 2. sept. til den 11. okt. 2024.

W **Søg digitalt med MitID på www.aarhus.dk/madsilius**

Er du fritaget for digital post, så kan du få et fysisk ansøgningsskema hos Borgerservice eller på dit lokale bibliotek. Det udfyldte skema afleveres til Borgerservice eller sendes til:

Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg

Rådhuset

Rådhuspladsen 2, 8000 Aarhus C

Mrk. 'LEGAT'

Ved spørgsmål kontakt: jasoc@aarhus.dk

Ældrerådet

Hvis du er ældre i Aarhus, så gør din stemme gældende gennem Ældrerådet, der rådgiver bl.a. byrådet og andre politiske udvalg. Du kan altid kontakte rådet, hvis der er emner eller problemstillinger, du synes, rådet skal tage op.

www.aarhus.aeldreraad.dk

Kontakt: [aarhus.aeldreraad@gmail.com](mailto: aarhus.aeldreraad@gmail.com)

HERMAN'S i Festugen

BILLETTER: aarhusfestuge.dk eller tlf. 70 20 20 96. Billetter til Festugearrangementer i Hermans giver fri entré til Tivoli Friheden samme dag.

International Natcabaret

30. august — 7. september

Mind the Magnificent

Storslået show med magikere, komikere og verdensartister på topplan

Scan her

Køb billet på
aarhusfestuge.dk

Bakkens syngepiger

3. september

Kom med til en festlig eftermiddag

De populære syngepiger fra Bakkens Hvile er endnu engang på programmet i Aarhus Festuge

Scan her

Køb billet på
aarhusfestuge.dk

AFA Decaux

ProShop Europe

Falling

spar nord

TUBORG

Bording Danmark | FO-Aarhus | Illumi | Jyllands-Posten | Jyske Bank | Montra Hotel Sabro Kro | NRGi
Ringkjøbing Landbobank | Sparekassen Kronjylland | Sydbank | Århus Stiftstidende

Vi skal gøre hinanden kloge

På de måneder, der går, mellem Vital udkommer, er jeg rundt om mange forskellige steder og møder vidt forskellige mennesker. Det er altid en fornøjelse, også selv om det bestemt ikke kun er roser, jeg bliver mødt med. Men det er netop noget af det, jeg holder allermost af. Det billede vi har i byrådet, og jeg som rådmand, af aarhusianerne og lokalsamfundet er ikke altid lige retvisende. Så det er godt at komme ud og få et realitetstjek ind imellem.

Flere af jer var sikkert med til dialogmødet arrangeret af Center for Pårørendesamarbejde i foråret. Her havde vi en virkelig indholdsrig eftermiddag med oplæg og debat, hvor der kom så mange gode input og diskussioner. For at være pårørende er et stort arbejde. Vi er det jo alle, men nogle har en hårdere tjans end andre. De mange dilemmaer, som er forbundet med det, blev meget tydelige for mig ved mødet, og hvor vigtigt det er, at vi får forventningsafstemt mellem professionelle og pårørende, hvem der står for hvilke ting. Det skal ikke være sådan, at når en ældre flytter på plejehjem, så falder den pårørende sammen, fordi det har været alt for hårdt arbejde op til. Vi skal have meget mere fokus på at tale sammen omkring, hvad kommunen gør og kan, og hvad pårørende gør og kan. Og det er netop noget af det, som vi i Aarhus er langt med. Derfor er vi også inviteret med som fagligt indspark til et

Det giver så meget at møde aarhusianerne personligt

møde med Ældre Sagen og ældreministeren, for netop at give både erfaringer og perspektiver videre. For det er i snakken med hinanden, at vi bliver klogere.

Det oplevede jeg bl.a. på en bustur, jeg deltog i sammen med en flok ældre borgere fra Skæring. Når man sidder der i bussen, kan man ikke sådan løbe fra noget, så man må forholde sig til de snakke og emner, som kommer op. Og der kan man komme omkring mange ting. Den måde, vi politikere taler på, kræver nogle gange en oversættelse, så det ikke bliver alt for meget politikersprog. Det bliver tydeligt på sådan en bustur. Der var mange, som var optagede af og glade for, at aftalen om Folkehuse endelig er landet, men der var også store frustrationer over, at det har taget så lang tid. Og sådan noget er godt for mig at få at vide og snakke igennem med dem, som er nært involverede som brugere.

Og så kan jeg glæde alle Vitallæsere med, at der fremover kommer flere Vital i postkassen. I stedet for at udkomme én gang i kvartalet, kommer Vital nu hver anden måned. Så fra midten af oktober kan du sidde med dit første ekstra Vital i hånden. Vi gør det fordi, så mange er så glade for Vital og det indhold, bladet har. Vi kommer til at skruer op for mere aktuel information, når bladet udgives oftere, så der fremover bliver endnu mere brugbar viden for jer, som læser bladet. Vi sætter stadig spot på relevante emner, men også på svære dilemmaer og udfordringer i det samfund, vi alle er en del af.

Jeg ved, at hele Vitalredaktionen glæder sig meget til at producere endnu mere Vital, og det kan jeg kun istemme.

De bedste hilsner

Christian Budde

Sundhedsrådmænd

“For at være på-rørende er et stort arbejde. Vi er det jo alle, men nogle har en hårdere tjans end andre.”

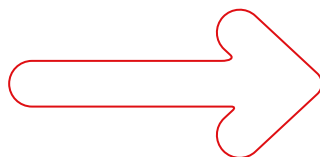
En busfuld af snækkesalige mennesker

Humor

Hvad er det egentlig, humor kan? Det kan samle os, som når vi griner i fællesskab, og det kan løsne en trykket stemning. Det kan frigøre sunde endorfiner i kroppen, som gør os afslappede. Men det kan også være upassende og falde fuldstændigt igennem. I dette Vital kan du bl.a. møde Stefan Kjerkegaard, som ikke synes, hans foredrag om humor er specielt sjove, og læse verdens første vittighed, der handlede om et tidselspisende æsel. Humor kommer i mange afskygninger og kan opfattes vidt forskelligt. Dyk med ned i temaet og bliv klogere på humor - både for sjov og for alvor.

TEMA

Med et knivskarpt (skælmensk) blik

Hans evne til at aflæse en situation og mennesker er imponerende. Han er skarp, hurtigtænkende og ikke bleg for at ytre sig - for der skal være mening med tingene. Mød den erfarne entertainer Michael Carøe og få - for første gang - fortællingen om, hvordan jazzmusikken blev hans levevej. Og som ekstra bonus på [Vital.dk/caroe](https://www.vital.dk/caroe) kan du høre Carøe give den gas på Thomas Helmigs "Malaga", som er AGFs fællessang på stadion.

Tekst: Jannie Lindberg Sundgaard Foto: Niels Åge Skovbo og privat.

Det starter ellers godt. Michael Carøe kommer til Aarhus for at se fodboldkamp mellem AGF og FCK. Inden kampen er der god tid til et interview til Vital. Det hyggelige spillested turkis, som ligger i hjertet af Aarhus, er booket til interviewet for at sætte en musikalsk stemning. Der er kaffe på kanden, solen skinner og emnet er humor.

“Altså, det er jo jordens sværeste emne, I har med at gøre...”

Lægger Carøe ud og smiler afvæbnende, men at han mener det alvorligt, er ikke til at tage fejl af.

Skribenten synker lige en ekstra gang og forsøger ikke at få kaffen galt i halsen.

“Jeg tror ikke, at jeg på noget tidspunkt har set et ordentligt indlæg om humor. Prøv at definere humor. Hvem kan det? I har valgt et tema, der hedder humor, som jeg synes, det er meget svært at udtale sig begavet om, uden at fremstå som en idiot.

→

“Nu er vi faktisk ved at lande i en situation, hvor det begynder at blive fagligt ærgerligt, at jeg ikke har smøger med.”

(red. de forsvandt et sted mellem taxaen og turkis)

”... pludselig var vi et 13 mand stort orkester til at spille de her lidt storladne numre fra The Great American Songbook med performere som Frank Sinatra, Sammy Davis og Dean Martin.”

“Øhm... vi tager det bare, som det kommer,” svarer skribenten en kende febrilsk.

“Jo, men når du siger, det handler om humor, så kan det jo ikke nytte noget, at jeg ikke taler om humor,” konstaterer Carøe.

Og det kan den erfarne herre jo have ret i, så skribenten griber til en hurtig omformulering:

“Som du siger, så er humor vanskeligt at definere. Det er jo meget mere end en vits eller en skør komedie. Det er noget med at skabe en stemning, underholde og løсне op. Hvordan bruger du fx humor, når du underholder og spiller jazz? Hvordan startede det hele egentlig?”

Michael Carøe er stille et øjeblik. Tænk som. Så breder der sig et (spøgefuldt) smil:

“Se, det er faktisk en fortælling, der aldrig er blevet skrevet ned. Hvordan jeg kom ind i det her med at spille jazzmusik.” Han læner sig frem og fortsætter: “Det her kunne godt gå hen og blive langt.”

Og så er vi i gang med en både underholdende, alvorlig og ganske humoristisk eftermiddag.

Nutidens unge (dengang)

Tilbage i 1980'erne, hvor Thomas Helmig stod ude og bankede på i Aarhus, Peter A.G. fra Gnags

var Mr. Swing King, og TV-2 sang om fantastiske Toyota; der lagde Danmarks måske største crooner grundstenene til sin egen succes - nok uden helt at vide, at det var den vej, taktstokken svingede for ham:

“Hele det forløb med musik og mig startede reelt set i 1980'erne, hvor jeg sammen med Peter Kær og Mads Keiser lavede PLAT-trioen. Vi var sådan et, hvad skal man sige, mellemlægspapir mellem Linie 3 og stand-up.”

“Først spillede vi rundt på gader og stræder, og så begyndte vi at hænge ud på nogle københavnske musikklubber, bl. a. Lades Kælder og Din's. Der så jeg en aften bandet Needles and pins, som spillede covernumre, og jeg fik lov til at gæsteoptræde med dem en gang imellem. Vi var også nogle stykker, som gik sammen og spillede noget Tom Jones og Sammy Davis. Deres frontmand René Gummer styrede mig i retning af Jones og Davis. Det var fedt.”

“På et tidspunkt blev jeg inviteret til et møde med bandet Sweethearts og spurgt, om jeg ikke ville være med. Det var jo stort, men mens vi sad der og var ved at aftale det hele, så kunne jeg pludselig mærke, at det skulle jeg bare ikke. Jeg skulle noget andet, men hvad...?”

Vegas-style

Det tyggede den unge spirende musiker - og nu også uddannede

skuespiller (1984) - noget på. Men så en aften på Lades Kælder med Needles-drengene, testede han en tanke af:

“Hvis I er friske, så har jeg en idé. Hvad med, om vi spillede de her såkaldte Vegas-numre?”

“Og drengene var med på den, så vi fik fat i nogle blæsere osv. Og pludselig var vi et 13 mand stort orkester til at spille de her lidt storladne numre fra The Great American Songbook med performere som Frank Sinatra, Sammy Davis og Dean Martin.”

Og idéen var god. Så god, at den ret hurtigt udviklede sig til større koncerter, festivaler og tv-optrædener. Det var dog ikke så let at holde et så stort orkester kørende rent økonomisk, så det hele gik en smule i sig selv igen. Men hvad skulle der så ske...?

Kosmisk markedsføring

Michael Carøe tog i sommerhus for at skrive tekster til et stand-up show, som han ville lave, men det gik op for ham, at han faktisk ikke var bygget til genren. Fester derimod og festers anatomi, det vidste han til gengæld en masse om.

“Så det endte med, at jeg lavede nogle shows som suppe-steg-og-is pianisten Mr. Gimmick - med semi-automatisk keyboard.”

Og pludselig kunne jeg se, at det kunne fungere sammen med det store orkester.”

Han fik en aftale i stand med Belle-vue Teatret om et show, og det næste →

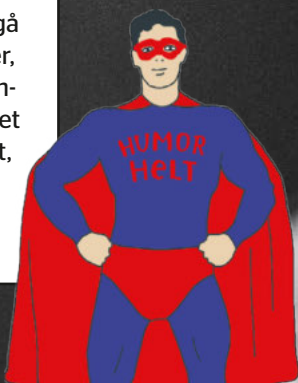
Musikalske helte

Michael Carøe deler sine musikalske helte op i tre kategorier: Dem, der imponerer, underholder og rører ham.

Sinatra er vanvittigt imponerende. Både i hans teknik og hans måde at fortolke tingene på og så hele ideen om ham. På det tidspunkt, hvor han var størst, der var han jo den genre - The Great American Songbook. Han skabte den. Han er en af de første, som blev kaldt crooner. Mod sin vilje, er jeg sikker på. Fordi crooner er et udtryk, der hænger sammen med, at mikrofonteknikken blev bedre. I gamle dage havde du ikke mikrofonerne tæt på, og det krævede, at du skulle kunne synge kraftigt for at overdøve et helt bigband. Da mikrofonen så blev bedre, så kunne du stå med den helt tæt på, og så behøvede du ikke at have den samme operastykke.”

Den mest underholdende er 100% Dean Martin.

Ham, der rører mig mest, er Sammy Davis. Det er noget med, at man kan høre, at det er med livet som indsats, når han gør de ting, han gør. Udover, at han teknisk er vanvittigt dygtig. Men man kan høre, at den mand ikke har fået lov til at gå ind ad hoveddøren de steder, han optrådte, det var køkkendøren pga. hans hudfarve. Det kan man mærke gennem alt, hvad han lavede.

Vidste du, at...

Michael Carøes familie stammer fra Randers – syv led tilbage til birkedommer Johan Carøe i 1600-1700-tallet. Derfor finder du også en gade i Randers med navnet Carøegade.

halvandet år gik med at samle et stort jazzorkester, lave setlister og forberedelser til det helt store “The Great American Songbook” show med fokus på Sinatra, Davis og de elskede crooners.

“Om morgenen på premiere-dagen var jeg på vej ind på Danmarks Radio for at lave et radioin-terview, da min lysmand ringede: “Har du hørt det? Hvad? Frank Sinatra er død i nat.”

“Det var simpelthen for vildt. Jeg havde det sådan, at jeg ikke syn-tes, vi skulle spekulere for meget

i det, men samtidig alligevel have en særlig hilsen med til Sinatra. Så vi lavede noget med lyseffekter på en silhuet af ham og hans autograf forstørret op på en væg. Og så er det sådan på Bellevue Teatret, at man kan åbne taget, så der er hul ud til stjernehimlen. Vi aftalte, at i ste-det for at sætte spot på mig i slut-nummeret, som var “My Way,” så skulle taget rulles af og 16 moving lights rettes mod nattehimlen.”

Premieren var en bragende succes. I løbet af premieredagen havde Michael Carøe nået at være

Fodbold og fællesskab

Det er ingen hemmelighed, at Carøe er stor FCK-fan, men hvordan fungerer det at være gode venner med en lige så stor AGF-fan?

“En af mine rigtig gode venner, Flemming Dybbøl, er lige så stor AGF-fan, som jeg er FCK-fan. For nogle år siden købte han en FCK-trøje og en AGF-trøje, og så fik han Hummel til at klippe dem op og sy dem sammen på tværs. Så nu har vi venindetrøjer, hvor man har logoet fra sit eget hold på hjertet.”

Skribenten her havde inden interviewet en humoristisk - synes hun selv - idé om at iklæde Michael Carøe et AGF-halstørklæde på forsiden af Vital. Det kunne da være sjovt, tænkte hun. I sidste øjeblik blev tørklædet dog hjemme og på spørgsmålet om, hvorvidt han ville have iført sig det, faldt svaret rimelig tørt: “Ha ha ha ja, det ville have været supersjovt - det kommer nok ikke til at ske.”

Men på forespørgsel fra både fotograf og skribent om en AGF-sang, bryder den erfarne sanger ud i en meget fin a cappella-version af Thomas Helmigs “Malaga”. Den ret unikke optagelse kan du høre på Vital.
dk/carøe

i adskillige livesendinger og givet interviews til højre og venstre, for der var noget i fortællingen om den verdensberømte crooners bortgang samtidig med, at Carøe iklædte sig smoking og havde premiere på et show med hyldest til netop ham, der startede det hele.

“Jeg har en følelse af, at jeg i det moment erobrede en eller anden mærkelig form for ret til at optræde med den slags musik i en smoking. Og for at knytte det her til Aarhus, så vil jeg kalde det kosmisk markedsføring. Det er et udtryk, som jeg har lånt fra Peter A.G. For den dag Gnags udsendte “En underlig fisk,” (1985), det var også den dag, en hval landede ude i Aarhusbugten.”

At mærke folk

Siden den store premiere i 1998 er det blevet til adskillige shows i samme ånd. For der er ingen tvivl om, at netop den genre og Michael Carøe kan noget særligt sammen.

“Det andet show, som kom året efter (1999) hed: Dean Michaels afskedsshow vol. 1. Det med at kalde det for Dean Michael var en idé, min ven Peter Kær havde fundet på. Han ville drille mig lidt og sagde, at jeg jo skulle bruge en smoking til showet, og det kunne jeg kombinere med at få Din Tøjmand som sponsor. Og Michael... ja, det er jo mig selv. Jeg fik dog aldrig en sponsoraftale i hus. Idéen med at kalde andet show for et afskeds-show er ganske enkelt, at jo før du kommer i gang med dine afskeds-shows, jo flere kan du lave.”

“Hvis jeg skal sammenfatte reaktionerne på det første show, så sagde folk: Hvor var I gode. I andet show var reaktionen: Det er simpelthen så fedt, for det ser ud som om, I hygger jer så meget med at være deroppe. Mens folks reaktioner på tredje show (2002) var, at de ikke mere talte om os, men i stedet om dem selv som fx: Jeg er simpelthen blevet genforelsket i min mand eller min kone. Jeg blev også ringet

op af en ældre kvinde, som sagde til mig: Jeg vil bare sige, at jeg var ude og se deres show i sidste uge, og for to år siden døde min mand. Jeg har været trist siden, men siden jeg så deres show, har jeg danset hver dag. Og så må jeg bare sige, wow, wow, wow. Tænk, at man kan det.”

“Men jeg har fundet ud af, at med den tilgang, jeg og orkestret har til de her shows, så er det gået fra, at det handlede om, hvad vi kunne præstere, til at handle om, om vi er der troværdigt. Af de rigtige grunde. Og det er i den proces, jeg har fundet ud af, at jeg faktisk ikke optræder. Jeg er sammen med folk. Det er der, mine stærkeste kompetencer ligger. For det handler for mig om at være sammen, ikke om at optræde.”

Jazz og gorgonzola

Når Michael Carøe arbejder med store orkestre som fx Aarhus Jazz Orchestra til festugen, så er setlisten lagt ret fast. Der er for mange musikere og for mange nodepapirer i spil til at lave et improviseret koncertprogram.

Den skøreste koncert

“Altså, vi har foretaget os mange vanvittige ting. På et tidspunkt, da vi spillede med det gamle band på Lange-landsfestivalen, bestemte vi os for at køre rundt og tilbyde musikalsk underholdning ud af en gammel varevogn. Så bandet blev proppet ind bag i, jeg sad ved rattet og havde en mixerpult med mig foran. Så kørte vi ellers bare rundt og stoppede op på campingpladser og hvad ved jeg, rullede sidedøren op og så spillede bandet, mens jeg sang fra forsædet. Det var helt vanvittigt... og enormt sjovt.”

Noget at falde tilbage på

Lokationen for både interview og foto er turkis, et spillested i hjertet af Aarhus. Skribenten er hurtigt blevet sat ind i lyssætning på scenen, måske lidt for hurtigt, for hun bøvlør en del med knapperne på lysboardet. Dem er der nemlig virkelig mange af. Men med ét er alle spots i vinkel, lysstyrken er perfekt, og skribenten er så begejstret for egen formåen, at hun udbryder:

“Hvis nu alt går galt for mig med min skrivning, så kan jeg blive lysmester. Det er rart at have noget at falde tilbage på.”

Den er Carøe ikke sen til at gribe. Så oppe fra scenen lyder det:

“Jeg har lige købt en ny sofa - så har jeg noget at falde tilbage på.”

Det ironiske glimt i øjet er tydeligt. Og evnen til lynhurtigt at gribe situationen er beundringsværdig skarp.

“Nogle gange, når jeg spiller med guldhødet, som min egen kvartet hedder, så laver vi ikke setliste, men tager ønsker fra folk, og så manipulerer vi dem rundt, så de skaber en struktur. Som jeg ser det, så er det fuldstændig absurd at have siddet hjemme og bestemt sig for, at kl. 23.17 skal de høre denne her sang. Det kan du jo ikke vide en skid om. Man er nødt til at mærke rummet, festen, gæsterne og stemningen for at vide, hvad der skal spilles.”

“Det handler om, at orkestret og jeg hurtigst muligt overbeviser publikum om, at vi har styr på det. At de ikke skal være nervøse på vores vegne eller for at have spildt deres penge. Jo hurtigere vi kan gøre det, og det kan nogle gange bare være en ouverture, jo hurtigere er vi på vej sammen. Og så skal der være en form for genkendelse i numrene fra start. Ingen må føle sig ekskluderet. Det er noget med at åbne med noget velkendt, og så kan man godt pludselig åbne op for 36 takters benhård bebop. Det er lidt som med gorgonzola. Det er bestemt ikke alle, som kan lide det, og der er absolut ingen grund til at smide en gorgonzola ind fra start, hvis alle skal kunne spise af hele ostebordet. Men med en god start, så kan man godt servere et enkelt bud lidt senere, for så at vende tilbage til det velkendte igen.”

Festens anatomi

Nu er det jo musik, Carøe primært beskæftiger sig med, alligevel bliver han ved med at vende tilbage til udtrykket festens anatomi, som en anden læge, men for Carøe er den festlige anatomi faktisk noget, vi alle sammen udmærket kender:

“De fleste kender festens anatomi, hvis man tænker over det. Altså, festen starter altid med en velkomst, og så står vi et eller andet sted noget tid - enten med en gruppe vi kender, eller også står vi og forsøger at finde nogen, vi kan mingle med. Ved den klassiske treretters menu er der ofte lavet en bordplan, som betyder, at du er låst med en bordherre og borddame på hver side, særligt hvis det er rundborde,

ved langborde kan du måske også tale med dem ovre på den anden side. Middagen har et ret fast forløb. Det kan være, der er rygepauser, hvor det, alt efter festen, kan hænde, at selv dem, der ikke ryger (længere), også går med ud.”

“Når man så rammer desserten, så løfter tingene sig. Nogle har også fået lidt at drikke, så kommer nogen ind med isbomben og noget fyrværkeri. Pianisten spiller ”... om lidt er kaffen klar”. Alt er godt. Og vi ved, at der er kort tid til, at vi kan få lov til at rejse os og komme ud på gulvet.”

“Det sjove er, at festens anatomi, den gælder, uanset om det er moster Odas 85-års fødselsdag i forsamlingshuset, et stort corporate arrangement i en hal eller en jagtmiddag på Fredensborg Slot. Man kan ændre lidt på overgangene, men vi skal alle sammen igennem det for at komme til det punkt, hvor vi mentalt har løst slipset, og det hele kører mere frit.”

“Sådan er koncerterne også. Det er derfor, at jeg fra start forsøger at fritage publikum for ansvar for andet end at deltage. De skal ikke bekymre sig om det, vi (orkestret) gør. De skal gerne i løbet af de første fem-seks minutter kunne se og mærke, at vi har styr på det, så de kan slappe af.”

Den største frygt

Nu vil skribenten gerne have lidt drama på banen, så hun spørger: Hvad er det værste, der kan ske for dig, når du står på scenen? Og her forestiller skribenten sig, at det klart må være, at publikum udvander. Gys!

“Min evne til at kunne mærke mennesker gør, at jeg meget nødt vil synge til begravelser. Jeg får ind imellem forespørgsler på det, særligt “My Way”, men det er ikke ret hensigtsmæssigt for mig at gøre. Jeg ender med at stå og være mere ked af det end dem nede på bænken, og det er jo ganske enkelt usmageligt, hvis solisten står og tuder og skal trøstes. Så er det en langt bedre motor, at jeg spejler

folk til en fest. At de kan se på mig, at jeg også har en fest. Så har vi sat en proces i gang.”

“Og det med, hvis folk forlader en koncert, det har jeg ikke noget problem med. Så er det jo dem, som gerne vil være der, som er tilbage. Folk kan have mange grunde til at gå, det kan være babysitteren skal have fri, at de er trætte og vil hjem eller hvad ved jeg.”

“Nej, det værste, der kunne ske, ville være, hvis jeg ikke kunne skabe kontakt til publikum. Hvis jeg ikke kunne etablere et fællesskab med dem. Men det er heldigvis ikke sket endnu.”

Kaffen er blevet kold. Skribentens lydoptager er ved at løbe tør for batteri. Og tiden er også ved at være foldboldkamptid. Men Hr. Carø har et vigtigt spørgsmål:

“Er du sikker på, at du har fået det, du skulle bruge? Vi har jo ikke talt om humor, men om musik. Du må endelig ringe eller skrive, hvis du mangler noget.”

Og så får skribenten er ordentlig krammer. Den erfarne crooner tager solbrillerne på og slentrer afsted i eftermiddagssolen, ulasteligt klædt i afslappet jakkesæt.

Tilbage er der vel egentlig bare at sige: He did it his way. ■

Blå bog

- Født 11. okt. 1960, opvokset i Søborg og Brønshøj.
- Entertainer, sanger, komiker, tv-vært mv.
- Uddannet fra Statens Teaterskole (1984).
- Medvirket i adskillige tv-serier og film samt lagt stemme til flere animationsfilm.
- Han har en alsidig karriere, som strækker sig fra Det Kongelige Teater og "Macbeth" til satireprogrammet "Plat," tv-serien "Klovn" og som succesfuld crooner med store shows, der startede med "Dean Michaels 'Welcome to My Way'" (1998).

Hvor kan jeg henvende mig?

Sundhed og Omsorgslinjen

Tlf.: 87 13 16 00

Hvis du har spørgsmål om for eksempel:

- Folkehusenes tilbud og aktiviteter
- Praktisk hjælp og pleje
- Sygepleje
- Personlige hjælpemidler
- Handicapbiler
- Boligindretning
- Børnehjælpe midler
- Kørsel til læge og speciallæge
- Omsorgstandpleje

Telefonen er bemandet på hverdage mellem kl. 10.00 og 15.00. Efter kl. 15.00 samt i weekender og på helligdage, kan du ringe til døgnplejen via brandstationen på telefon 86 12 10 21.

Hvis du har spørgsmål om hjemmepleje, har brug for at aflyse / ændre et besøg eller høre hvorfor hjemmeplejen er forsinket kan du kontakte hjemmeplejen i lokalområdet.

→ Se hjemmeplejens telefonnumre på:
www.aarhus.dk/msokontakt

Frit valg

Aarhus Kommune har godkendt en række virksomheder som leverandører af pleje, praktisk hjælp, madservice, tøjvask og indkøb.

Pleje og praktisk hjælp

Aarhus Kommune

Tlf.: 87 13 16 00 / www.aarhus.dk

Sundplejen

Tlf.: 22 97 04 10 /
www.sundplejen.dk

Svane Pleje

Tlf.: 87 70 60 10 /
www.svanepleje.dk

Kærfuld

Tlf.: 61 74 84 50 / www.kaerfuld.dk

Kærlighedsplejen

Tlf.: 41 11 62 00 /
www.kaerlighedsplejen.dk
Er godkendt som leverandør i distrikt Nord.

Praktisk hjælp

DS Rengøring

Telefon: 22 82 83 21
<https://dsrengoring.dk/>

Madservice

Det Danske Madhus

Tlf.: 70 70 26 46 /
www.detdanskemadhus.dk

Indkøb

Letkøb

Tlf.: 86 14 54 32 / 86 14 01 79

Købmand Smedegaard

Tlf.: 86 12 12 69
www.k-smedegaard.dk

Tøjvask

Textilia

Tlf.: 44 22 07 07 / www.textilia.dk

Elis

Tlf.: 35 85 32 83 / www.Elis.dk

Hjælp og støtte

Har du eller en ældre, du kender, akut brug for hjælp i hverdagen?

Det kan være et tryghedsopkald eller aflastning i hjemmet? Det kan også være deltagelse i en sorg- eller livsmodsgruppe for efterladte, hjælp til at våge over en døende ægtefælle eller noget helt tredje.

Ældre og pårørende, som står i en svær livssituation, kan få hjælp i en række frivillige organisationers netværk for støtte til ældre og pårørende.

→ Læs mere i pjecen 'Sammen om et bedre liv', som du blandt andet finder på:
www.aarhus.dk/bedreliv

Personlig pleje og praktisk hjælp

Vidste du at der er Frit Valg af pleje og praktisk hjælp i Aarhus Kommune?

Som borger i Aarhus Kommune, der er visiteret pleje og praktisk hjælp, kan du frit vælge Svane Pleje – uden det koster noget.

Har du nogle spørgsmål eller vil du vide mere, så kontakt os endelig på tlf. 87 70 60 10.

Hos Svane Pleje møder du smilende og nærværende medarbejdere.

I revyen er der plads til det hele

Han har mere end 1500 tekster og sange bag sig gennem de sidste 51 år og er en af Danmarks mest brugte revyforfattere. Men hvad skal vi med revyen i 2024? Det har vi spurgt Danmarks mest produktive revyforfatter, Carl-Erik Sørensen, om.

Tekst: Helle Erenbjerg Foto: Cirkusrevyen

Det, revyen først og fremmest kan, er at blande det underholdende med noget, der er mening i. Du kan gå til mange forskellige shows, koncerter og musicals. Alle de virkemidler, der normalt tilhører en bestemt genre, finder du i revyen. Der er en meget stor spændvidde i revygenren. Her blander vi den platte sketch med et musikalsk nummer og det mere alvorlige om privathospitalet eller flygtninge. Revyen spænder over det hele; stor alvor, satire og fjollede numre i samme forestilling – det er en spændvidde, som ingen andre genrer har,” fortæller Carl-Erik Sørensen.

Tidsbillede

For ham begyndte det med tekster til Studenterrevyen i 1973, men dengang i start-70'erne handlede revyer typisk ikke om noget som helst

”Nu har jeg været med i 51 år, og dengang jeg begyndte, var der intet politisk. Det var tilstrækkeligt for en revy,

at Dirch Passer eller en anden stjerne leverede tre fuldtræffere. Den går ikke i dag. Hvis en revy ikke har noget at gøre med sin tid, så er den helt passé.”

Det var den daværende direktør for Tivolirevyn, Klaus Pagh, der var med til at vende udviklingen for Carl-Erik Sørensen i slutningen af 70'erne. Her bad Klaus Pagh ham om at levere en vise om nogle ministre, som revydirektøren ikke var helt tilfreds med:

”Det var helt vildt at gøre det – dengang. Det gjorde man ellers ikke. Siden er det gået stærkt den anden vej – med en tendens til (næsten) for mange politikerportrætter.”

Ikke en prædikestol

For Carl-Erik Sørensen handler det om at finde balancen mellem de kærlige portrætter, humoren og det satiriske budskab: Altså det der med at skildre sine satireofre indefra – som fx når Mette Frederiksen (i skikkelse af Merete Mærkedahl) indtager scenen og taler-

Carl-Erik Sørensen modtager prisen som Årets Revyforfatter.

Revyens historie

- Revyen kommer fra Frankrig: Revygenren udspringer af 1700-tallets franske gøglertiditioner. Revyen var som udgangspunkt en nytårsforestilling, der bredte sig fra Paris til blandt andet England, USA og Sverige.
- Revyen kom til Danmark samtidig med Grundloven i 1849. Da blev det lovligt at opføre politisk satire.
- Landets ældste, igangværende sommerrevy er Rottefælden i Svendborg, som fik premiere første gang i 1881.
- Danmarks største sommerrevy er Cirkusrevyen. Den blev etableret i 1935.

stolen med rim som: ”I de glade coronadage/ ville alle ha’ lyttet hvis jeg sae’/ Det er ikke nok at spritte af/ vi er nødt til at droppe store Bededag”.

Eller som han siger:

”Det må aldrig blive en kronik, der handler om mig og mine holdninger. Man kan ikke stå og råbe ned i hovedet på folk, hvad de skal mene. Det er ikke en prædikestol.”

Kærlige portrætter

Som forfatter er Carl-Erik Sørensen optaget af, at de tekster og viser, han skaber, er solidarisk med den, det handler om:

”Jeg kan godt lide at lave figurer, som viser mennesket bag holdningen. I stedet for at stille sig uden for det, man synes, er forkert eller latterligt, så går en god revytekst ind i det, overdriver det og karikerer det for på den måde at udstille det dumme og det hykleriske i stedet for at komme med et firkantet budskab,” fortæller Carl-Erik Sørensen.

Biografi & Priser

- Carl-Erik Sørensen
- Seks gange kåret som Årets Revyforfatter i Danmark
- 2016 kåret som Årets Revyforfatter i Sverige
- 2018 Modersmål-Prisen for sin unikke behandling af sproget
- 2023 Årets Revyforfatter, blandt andet for nummeret ”Gi’ mig en krise”
- Foreløbig omfatter produktionen over 1500 numre
- Uddannet cand.scient. i fysik og matematik. Gymnasielærer, før han blev fuldtids revyforfatter.
- Har skrevet alle dronningemonologerne til Ulf Pilgaard.

For at vende tilbage til spørgsmålet: Hvad skal vi med revyen i dag, svarer Carl-Erik Sørensen:

”Yngre synes måske, at det vi laver, er noget gammeldags lort, men sådan har vi det ikke i branchen. Fra vores side ser vi fx Det Brune Punktum, og hvad de ellers hedder, og tænker: hvor er det flot, at de laver revy på en anden måde. Vi har masser af respekt for dem, der laver stand-up, som står der alene på scenen, og hvis du vil have 5 minutters stand-up i en revy, så gør vi bare det. Der er plads til det hele.” ■

INTRO & BASISTRÆNING FOR SENIORER

FLEKSIBEL TILMELDING
OG OPSTART.

DU DELTAGER DE DAGE,
SOM PASSER DIG

249,-
SENIORKRAFT MEDLEMSKAB

ELLER

445,-
10 TURS KLIPPEKORT

Tilmeld dig på dgi-huset.dk eller i receptionens åbningstid.

DGI Huset
AARHUS

Personlig og tryk rengøringservice

DS RENGØRING

Dit professionelle rengøringsfirma

TLF. NR 22 82 83 21

Er du bevilliget praktisk hjælp i Aarhus Kommune?

Kan du frit vælge
DS Rengøring
- uden det koster
dig noget.

DS Rengøring er dedikeret til at hjælpe dig med alle praktiske opgaver i dit hjem, samtidig med at vi sikrer, at du får den personlige omsorg, du fortjener.

Vores dygtige team er specialiseret i at levere en omfattende rengøringservice, der efterlader dit hjem skinnende rent og indbydende.

Vi forstår vigtigheden af at skabe et hjem, hvor du føler dig veltilpas og tryk. Vores mål er at give dig den bedste hjælp muligt.

Med os kan du forvente en personlig og professionel service, der forvandler dit hjem til et sted, hvor du kan slappe af og nyde livet uden bekymringer.

Velkommen til en verden af praktisk hjælp og personlig omsorg!

”HUMOR STYRKER RELATIONEN MELLEM BEHANDLER OG MISBRUGER”

Ingvar Svensson

- Misbrugsbehandler
Rusmiddelcenter Aarhus

Tekst og foto: Lene Dalgaard Andersen

“Nogle synes ikke, at humor er passende, når det gælder svære emner som misbrug, men det er jeg for længst ude over.”

Ingvar Svensson er misbrugsbehandler i Rusmiddelcenter Aarhus, som tilbyder gratis behandling til alle borgere, der vil ud af deres alkohol- eller stofmisbrug. Han bruger humor til at lette stemningen og få folk til at slappe af.

“Humor er et vigtigt element, når man skal opbygge en relation til en borger med et misbrug på en 45 minutter lang samtale. Det er sundt at få dem til at finde komiske aspekter af deres situation og få dem til at tænke over det, de gør.”

“Min humor kan godt være lidt morbid, men det modererer jeg altid, når jeg sidder med en borger. Jeg bruger også humor over for mine kolleger, fordi det fungerer som en ventil, der kan lette trykket på de alvorlige emner, vi arbejder med til dagligt,” siger Ingvar.

“Det handler om at kunne se paradokset i en situation. På et tidspunkt meldte politiet ud, at nu skulle man passe på, for der var ekstra stærk heroin i omløb. Der var det jo sjovt at se vores borgere løbe ekstra stærkt for at få fat i det ekstra stærke heroin. Det kunne de også godt selv se det sjove i, fordi det er et paradoks. Udmeldingen var jo tænkt som en advarsel, men vores borgere så det som et menukort.”

“Målet med mit arbejde er at lære folk at sige nej tak, og her gælder det om at angribe det fra en positiv vinkel, selvom misbrug er livstruende. Vi er nødt til at kunne grine lidt, ellers bliver det for tungt.” ■

FORSKNING

Humor er (ikke) for sjov

Den korteste vej mellem to mennesker er et smil, siger et gammelt ordsprog. Men hvad er det, humor skaber mellem os mennesker? Og hvad kan vi egentlig bruge det til, hvis vi ikke bare skal grine ad det hele?

Tekst og foto: Jannie Lindberg Sundgaard

Blå bog

- Lektor, ph.d. Primær tilknytning, Institut for Kommunikation og Kultur. Nordisk Sprog og Litteratur.
- Medlem af bedømmelsesudvalget for Nordisk Råds Litteraturpris og leder af forskningsprojektet Young Literary Practices (YoungLit). Exploring Current Transformations of the Literary System, der løber fra 2023-2027.
- Forfatter og foredragsholder.

Det er faktisk ikke nødvendigvis særlig sjovt at tale om humor.”

Sådan lyder det fra Stefan Kjerkegaard, som igennem mange år har forsket i, hvad det egentlig er, humor kan.

“Det der med at være den, der forklarer vitsen... det kan jo godt være lidt kedeligt. Så jeg forsøger altid at gøre det på en underholdende måde, når jeg holder oplæg og foredrag. Og det er jo noget af det, humor netop kan – at være et kommunikationsredskab, som bygger bro mellem mennesker.”

Fornøjelige Fido

Men sådan sat på spidsen, hvad er så egentlig humor? Og er noget humor bedre end andet?

“Jeg er meget inspireret af den engelske filosof Simon Critchley. Man kan godt se ham som den engelske pendant til Svend Brinkmann. Critchley opdeler lidt skarpt humor i god og dårlig humor. God humor er, når vi griner ad os selv, mens dårlig humor er, når vi griner ad andre. Det, synes

jeg, er en ret god rettesnor, når man taler om humor.”

Humor handler nemlig om langt mere end “noget, der er sjovt,” når man spørger Stefan Kjerkegaard:

“Humor er en refleksiv ting.

Det er noget med at se på sig selv udefra og reflektere over det, man ser. Det kræver nogle menneskelige egenskaber at bruge humor, så når folk snakker om, at “min hund har god humor,” så køber jeg altså ikke rigtig ind på det. Humor er en kombination af krop og sprog, den sammensætning, vi mennesker består af – det er i det, humor opstår.”

Livsduelig humor

Men hvordan undersøger man så humor ud fra et forskningsmæssigt perspektiv? Og hvilken betydning har det for os som mennesker? Det er bl. a. undersøgt i en stor undersøgelse af ældre mennesker, som flytter fra eget hjem på plejehjem.

Inden flytningen skulle de ældre tilkendegive, hvor humoristiske, de selv syntes, de var. Og efter flytningen skulle de svare på, hvordan de syntes, overgangen i forbindelse

Læs

Humor som videnskab

Humor af Stefan Kjerkegaard. Hvad er humor egentlig for en størrelse? Stefan Kjerkegaard tager læseren med gennem de forskellige former for humor og giver samtidigt svar på, hvorfor vi opfatter humor forskelligt.

Med begreber fra psykoanalysen, læge- og sprogvidenskab forklarer han humorens væsen i en historisk og kulturel kontekst. Dermed illustrerer han også, hvilken nytteværdi humor har for os mennesker og generelt i samfundet. Så er du interesseret i et mere videnskabeligt perspektiv på humor, er bogen her et godt bud.

“Man må finde nogle helte at spejle sig i. Nogle, man kan lære noget af, som bringer en videre derfra, hvor man er.”

eller Monty Pythons, hvad gør man så? Kan man lære at have mere humor?

Det er her, heltene kommer ind i billedet:

“Man må finde nogle helte at spejle sig i. Nogle, man kan lære noget af, som bringer en videre derfra, hvor man er.”

En af Stefan Kjerkegaards egne helte og store forbilleder er forfatter og digter Per Højholt, som i sine sidste år fik flere blodpropper. Han brugte på bogstavelig vis humor til at håndtere sin sygdom:

“Jeg troede jeg havde en aftale med min venstre hånd om at klø mig i nakken. Nu ligger den her på mit bryst nær det sted Gunnar Ekelöf kort før han døde udpegede som hjertets.”
'Infarkt' af Per Højholt fra 'Album alder' (1995)

Og Stefan Kjerkegaard er ikke i tvivl om, at man kan lære at bruge humor mere, hvis man gerne vil:

“Humor handler om mere end stand-up og grin. Der er jo også meget alvor forbundet med humor.

Det er noget med at øve sig i at sætte sig ud over sig selv, tage tingene lidt mindre højtideligt, at finde det morbide og måske absurde i en situation og betragte det fra en humoristisk vinkel.”

“Samtidig skal det heller ikke slå over i en nedgørelse af sig selv. Et eksempel kunne være Tove Ditlevsen. Hun er også et af mine store forbilleder. Men hun brugte ofte humoren i sit forfatterskab mere morbidity. Måske kan man endda sige, at hun endte med at nedgøre sig selv så meget, at det gik helt galt for hende. Så det er en balancegang mellem ikke at tage sig selv for højtideligt og latterliggørelse. Latterliggørelse kan være fornærende og i sidste ende måske noget andet end humor. Humorens modsætning er selvhøjtidelighed.”

Humor binder bånd

Og så er vi tilbage ved brugen af humor som kommunikationsredskab. Netop det, er noget Stefan Kjerkegaard personligt oplever giver meget mening på nært hold:

“Min mor har muligvis begyndende demens og har mistet en stor del af sit sprog grundet en blodprop. Det udfordrer vores kommunikation i høj grad, men når jeg tager humoren med ind i vores snakke, ændrer det sig fuldstændigt. Fra måske at have en sproglig kommunikation på 25 %, når vi taler almindeligt hverdagsagtigt, så bliver det noget i retning af 75 %, når humor bliver en del af samtalen. Ved, at jeg pjatter med hende, fortæller sjove ting og vi griner sammen, så blomstrer nærværet, og vi bliver mere tydelige for hinanden.”

“Og det er det, humor kan - bygge broer - både til det, der var og til det, der er.” ■

med flytningen havde været.

Undersøgelsen viste, at de ældre, som opfattede sig selv mest humoristiske, havde oplevet overgangen bedre end dem, som opfattede sig selv mindre humoristiske.

“Man kan godt sige, at humor er et livsduelighedsredskab. Det at kunne grine ad sig selv er med til, at man er bedre til at tackle kriser. Humor kan bruges til at rejse sig igen,” påpeger Stefan Kjerkegaard.

Noget om helte

Men hvis man nu er en af dem, der ikke lige synes, at ens vitser er på niveau med hverken Victor Borges

RixTANDteknik

– tilbyder alle former for tandprotesebehandling

Vi gir dig ét SMIL!

Med en tandprotese fra »Rix« oplever du, at alle dine tandproblemer og smerter bliver en saga blot. Rix-protesen øger din trivsel; dit velbefindende, og med tiden holder du helt op med at gå og tænke på dine tænder og dit smil. Hverdagen kan fyldes med andre, mere givende ting – f.eks. som Preben, der elsker at fiske :)

GRATIS
konsultation
RING!

»» *Læs vores case; RixTANDteknik.dk*

Aut. Klinisk tandtekniker

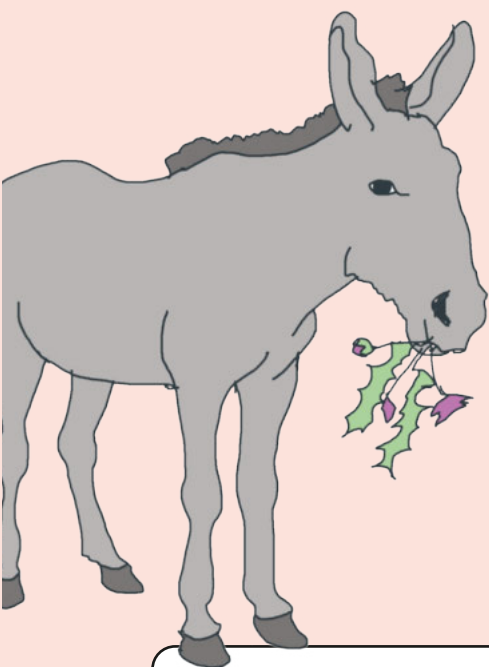
Otte Ruds Gade 84
8200 Aarhus N
Tlf. 86 16 60 30

*Klinikken er lettilgængelig
for kørestolsbrugere.*

Vi er medlem af Landsforeningen af Kliniske Tandteknikere

Vittigheder siden tidernes morgen

Oldgamle vittigheder

En af de ældste vittigheds-samlinger i verden er bogen Philogelos, som er skrevet på oldgræsk og fra det 3. århundrede e.Kr. Philogelos betyder "latterven".

225 vittigheder fra oldtiden blev i 1990'erne udgivet på dansk i bogen: "Philogelos - eller tossehistorier fra oldtiden".

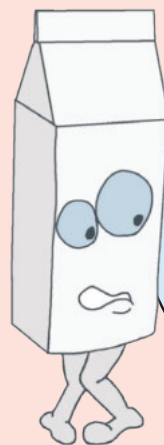
Undertitlen hentyder til, at størstedelen af vittighederne omhandler tosser; de repræsenterer ofte en bestemt by, ligesom man kender det fra fx Aarhus og Molbohistorierne.

Lummer romersk humor

Fra 750 f.Kr. til ca. 500 e.Kr. forsøgte filosoffer som Platon og Aristoteles at finde ind til humorens inderste væsen. En klassisk vittighed fra Romerriget lød kort og godt:

"Tidsler er som salat for et æsels læber."

Den vits skulle efter sigende have fået den romerske politiker Marcus Crassus (115-53 f.Kr.) til at skraldgrine. I dag kan det være svært at forstå, da konteksten er en noget anden. For romerne anså nemlig salat som ren viagra, så med ordet salat som en del af vitsen, blev den til en yderst lummer affære.

Aarhushistorier

Hadet og elsket, men svære at komme udenom:

"Hvorfor stiller aarhusianerne mælken ud på toiletet?"

De er bange for, at den ikke kan holde sig."

Molbohistorier

Den ældste eksisterende udgave af molbohistorierne er fra 1780 og skyldes Christian E. Mangor, der var stadsfysikus (læge), men historierne går længere tilbage.

Molboerne havde fået ny præst. Han havde briller på når han læste. Det undrede meget en gammel enke, som spurgte, hvorfor han havde sådan nogle på næsen.

Jo, svarede præsten, det er for at jeg kan læse Bibelen, ellers kunne jeg jo ikke læse, hvad der står.

Det syntes, konen var interessant, så hun tog til Århus for at købe et par læsebriller. Optikeren bad hende se op på en tavle med bogstaver. Men ligegyldigt, hvilke briller han gav hende, kunne hun intet læse. Da brillmageren syntes det var mærkeligt, spurgte han hende, om hun havde lært at læse.

Nej selvfølgelig har a da it det, hvorfor tror do da a ska ha et par læsebriller?

Verdens bedste vittighed

... blev kåret i 2002 af en flok britiske videnskabsfolk, der gennem et år via Internettet har analyseret folks reaktioner på 40.000 vits:

To jægere er ude i skoven, da den ene falder om. Han ser ikke ud til at ånde, og hans øjne er glasagtige og brustne. Den anden griber sin mobiltelefon og ringer til alarmcentralen:

Min ven er død. Hvad kan jeg gøre? hvorefter stemmen i den anden ende spørger: "Tag det roligt. Jeg kan hjælpe. Lad os først sikre os, at han er død. Derefter bliver der stille, hvorefter et skud høres. Tilbage i røret siger den ene jæger så: Okay, hvad så nu?"

Henrik Rydahl er ikke i tvivl om, at humor kan være med til at danne relationer mellem mennesker, hvis det bruges på den rette måde.

Du mødes som menneske

På Kragelund kan du udfolde alle dine kreative lyster, eller du kan bare komme og hænge ud i caféen. Det er helt sikkert, at du ikke går derfra uden at have hilst på nogen eller have fået et smil eller et godt grin.

Tekst og foto: Anja Ziegler

Humor er ikke på aktivitetsoversigten, men det er en lim i forhold til fællesskabet,”

– Henrik Rydahl,

Humoren fylder meget på Kragelund og er en del af det, der binder huset sammen.

”Humor er ikke på aktivitetsoversigten, men det er en lim i forhold til fællesskabet,” fortæller Henrik Rydahl, der er ansat som musikterapeut på Kragelund.

Det fælles tredje

Kragelund tilbyder deres brugere at udtrykke sig gennem flere forskellige musikgenrer, torsdagslyrik, idræt, madlavning, VR-kunst, spil og kreative aktiviteter. Målet er, at brugerne, ved at deltage i de kreative fællesskaber, øver sig i at socialisere og interagere med andre. De er in-

spireret af filosofen Michael Husens begreb ”Det fælles tredje.”

”Ved at deltage i vores kreative fællesskaber, oplever brugerne at være del af noget, der er større end dem selv, nemlig fællesskabet, og det sætter deres personlige udfordringer på standby,” fortæller Henrik Rydahl.

”Over tid kan udfordringerne komme så meget på afstand, at de en dag ikke er der mere. Egoet træder i baggrunden, det fælles tredje træder i stedet.”

Har du stået sådan der længe?

Humoren indgår som en del af den sociale træning på Kragelund. Det er en del af kulturen, fordi det er en del af samfundet og det at være menneske.

Kragelund

- Kultur- og Kontaktsted Kragelund er et åbent tilbud fra Aarhus Kommune, hvor voksne aarhusianere med psykiske udfordringer kan komme og være social og kreativ med andre i trygge rammer og i eget tempo.
- Kragelund ligger på Dybrovej 21, 8270 Højbjerg.

Læs mere på Aarhus Kommunes hjemmeside:
aarhus.dk/kk-kragelund

”Humor brugt med omtanke kan være med til at skabe relationer,” fortæller Henrik Rydahl.

En del af Kragelund-humoren viser sig, da Poul, en bruger, kommer ind i rummet. Der bliver straks en humoredet stemning, hvor alle griner lidt. Poul leder efter servietholderen.

”Det gør han hver dag,” fortæller Henrik Rydahl.

”Har du stået sådan der længe?” spørger Henrik Rydahl Poul og forklarer, at det er en joke, de har med altid at sige sådan til hinanden.

Søren Eigil Skouboe går ikke af vejen for et isbad - oven i købet med et smil på.

”Jeg klager til Dyrenes Beskyttelse,” siger Poul og går.

Alt kan lade sig gøre, hvis man har en god idé

Brugerne kan få indflydelse på Kragelunds aktiviteter.

”Vi skaber rammerne for, at folk kan udtrykke sig i fællesskaber på Kragelund, men det er brugerne, der fylder dem ud,” fortæller Henrik Rydahl.

Søren Eigil Skouboe er 45 år og førtidspensionist med deltidsjob som peer-medarbejder (en person, der har erfaringer med psykisk sårbarhed og som har uddannet sig til at bruge erfaringen til at hjælpe andre i samme situation). Han er kommet på Kragelund de sidste 12 år, fordi der er så meget musik.

Søren startede Wim Hof-aktiviteten med iskolde bade og vejtrækningsøvelser op.

”Kragelund er et sted, hvor man kan få lov til at dyrke sig selv og lære at tage ansvar. Alt kan i princippet lade sig gøre, hvis man har en god idé,” fortæller Søren Skouboe.

Du er et menneske

Ida er 69 år og er kommet på Kragelund gennem det sidste 1½ år, primært for at spille folkemusik. Da først hun opdagede stedet, kunne hun slet ikke undvære det.

”Det er et fantastisk sted, de ansatte er supergode til at møde folk, der hvor de er.”

Ida har ingen diagnoser, men det behøver man heller ikke have for at komme her.

”Jeg er ikke superbruger,” fortæller Ida med et glimt i øjet.

Ida er glad for, at det er et åbent tilbud, man ikke skal visiteres til.

”Jeg var ikke kommet her, hvis man skulle visiteres. Tænk, at man ikke behøver registrere sig, men bare kan være her som man er, uden at skulle puttes i kasser. Du er et menneske her.” ■

“MIN HUMOR ER IKKE BLEVET MINDRE MED MIN SYGDOM. DEN ER MÅSKE BLEVET LIDT MERE GROV OG HÅRD I KANTEN”

- Susanne

HUMOR ER VORES FÆLLES STÅSTED

Susanne Sjørup og Christian Roos

● Multipel sklerosepatient og fysioterapeut fra Pleje og Rehabilitering i Lystrup

Tekst og foto: Henrik Olesen

Humor er en yderst vigtig komponent i relationen mellem multipel sklerosepatient Susanne Sjørup og fysioterapeut fra Pleje og Rehabilitering i Lystrup Christian Roos. Til trods for, at Susanne blev diagnosticeret samme år som Christian blev født, har de to opbygget et professionelt intimt rum af venskabelige jokes og finurlige ordspil.

“Min humor er ikke blevet mindre med min sygdom. Den er måske blevet lidt mere grov og hård i kanten. Det er måske en måde at beskytte og forsvare sig selv på. Den humor jeg har, tror jeg er et gemmest ed for noget andet. Jeg ved bare ikke lige hvad ”noget andet” er. Måske sygdom eller situationen. Det er måske en måde at komme videre på,” fortæller Susanne.

Christian supplerer: “Som fysioterapeut kommer jeg utrolig tæt på mange mennesker - nogle mere end andre. Men jeg tror, Susanne og jeg er kommet tættere på hinanden blandt andet på grund af humoren. Det er vores fælles ståsted. Letheden og den humoristiske tilgang til livet holder jeg selv meget af, og den havde Susanne også, kunne jeg mærke. Så selv de dage hvor det er lidt svært, så går der ikke mere end fem minutter, før vi har gang i en eller anden sjov samtale.”

”Jeg bruger det danske sprog meget i min humor. Ordspil eller niche humor, fx “Du skal for eksempel ikke være bange for at falde, for det gør ikke ondt at falde. Det gør først ondt, når du rammer.” Jeg synes, de lidt frække og spidse bemærkninger er sjovest. Hvorfor skal det hele være så surt? Man bruger alt for mange muskler på at være sur,” slutter Susanne.

LETTERE HVERDAG

Kontakt DokkX
hvis du vil vide mere
om produkterne

I den nye DokkX-udstilling "Velkommen Velfærdsteknologi" træder man ind i en verden af teknologier, som kan gøre hverdagen lettere.

Her har vi samlet et udpluk af finurlige og fascinerende løsninger fra den aktuelle udstilling. Kig endelig selv forbi og oplev teknologien.

Fotos: Producenter

Rullende stole LivaWheel

LivaWheel er, foruden et sjovt ordspil, navnet på en simpel løsning, som gør det nemmere at trække stole fra og til spisebordet. De små, bløde LivaWheel-hjul monteres, uden brug af værktøj, direkte på stolen, så stolebenene ikke skrammes.

Skjorteknapper Good Grip knaplukker

At knappe knapper på skjorten kan være en udfordring, særligt hvis man har svage fingre. Skjorteknapperen er designet til at hjælpe med at knappe skjorter og lignende ved hjælp af en simpel metalbøjle. Den er blød og let at anvende. Den er så lille, at den kan medbringes i tasken.

Rene fødder Tåvasker med sugekop

Denne badebørste er formet som en badesandal med sugekopper under bunden. Den kan bruges til at vaske, massere og stimulere fødderne, uden at det er nødvendigt at bukke sig ned.

Maskefangernålen Prym Maskefangernål

Den bruges til at hæfte overløkkerkanter med et godt ergonomisk greb, der gør den finger- og ledvenlig at holde ved. Det lille gribenæb gør det lettere at fange og trække de overskydende tråde på plads og lukke pænt af.

Højtælslæsningshjælper OrCam Read

Til mennesker med synsnedsettelse, ordblindhed, som bliver træt under læsning eller har besvær med at læse. En trådløs, håndholdt enhed som læser den tekst, der peges på.

Du finder DokkX på niveau 2 i Dokk1.

Åbningstider:

Mandag: Lukket

Tirsdag: 10-15

Onsdag: 10-15

Torsdag: 13-17

Fredag: 10-15

Lukket weekend/helligdage

dokkX
Centrum for velfærds- og frihedsteknologi

Danskerne har den bedste humor

Janteloven, helligdage, tillid, kørselsfradrag og et finurligt sprog er noget af det, der karakteriserer vores yndige lille land. Men dansk humor er også værd at skrive på listen. Danskerne er nemlig europamestre i selvironi, mener den britiske komiker Conrad Molden, der har boet i Danmark i 12 år og lever af at lave sjov med dansk kultur og sprog.

Tekst: Lene Dalgaard Andersen Foto: Privat

Klapsalverne skyller ned over scenen, hvor den engelsktalende standup-komiker Conrad Molden står med mikrofonen i den ene hånd, og publikum i den anden. Stribevis af jokes om danske normer, traditioner og ordsprog bliver serveret på en delikat måde, så alle på stolerækkerne skraldgriner. Men det er faktisk ikke så svært at få danskerne til at trække på smilbåndet, for vi har en veludviklet sans for selvironi ifølge den 33-årige komiker.

“Danskere er utrolig gode til at være uhøjtidelige og grine ad sig selv. Alle mine shows laver sjov med det danske sprog og de besynderlige ting, jeg som udlænding undrer mig over, og det rammer åbenbart den danske humor rigtig godt,” siger Conrad.

Danskernes særlige talent for at være selvironiske bemærkede Conrad hurtigt, da han kom til landet i 2012.

“På dansk hedder ting, hvad det er: Et firben er et dyr med fire ben, en ægge-

Publikum i hånden

Man skal være hurtig for at få fat i billetter til Conrad Moldens stand-up-shows. Han turnerer i hele landet, og hans seneste show 'ÆØÅ' blev udsolgt overalt.

kage er en kage lavet af æg, og en rulletrappe er en trappe, der ruller. Sådan er det også på tysk, hvor en handske for eksempel hedder handschuhe - altså en håndsko. Den joke fortalte jeg til en tysk ven, men det synes han overhovedet ikke var sjovt. Men sådan er det ikke i Danmark, for I elsker at lave grin med jer selv."

Vaskebjørnen i Aarhus

Oprindeligt flyttede Conrad til Aarhus for at læse antropologi og ikke for at blive en kendt komiker. Drømmen om at stå på de skrå brædder blev nemlig manet til jorden efter et mislykket stand-up-show i hjembyen London. Men efter kort tid i Smilets By fik Conrad pludselig håbet - og smilet - tilbage: "Min veninde og jeg kom en dag til at snakke om ordet vaskebjørn. Jeg syntes simpelthen, det var hylende morsomt, at vaskebjørnen har fået sit navn, fordi det ofte ser ud, som om den vasker sig. Lige der fik jeg ideen til at lave standup om det danske sprog og folk."

Vaskebjørnen ledte Conrad ind i rampelyset på Alberts Bar i Aarhus, hvor han første gang optrådte med sine underholdende observationer om Danmark.

"Ordet vaskebjørn blev skelsættende for mig, så jeg har faktisk fået en vaskebjørn tatoveret på mit bryst som et minde om, hvordan hele min karriere startede."

Åbne øjne og ører

Når Conrad skriver sine comedy-shows, gør han brug af den viden, han fik på antropologistudiet på Aarhus Universitet. Han har antennerne ude og opfanger, hvad vi danskere gør og siger. De mange

Når Conrad indsamler viden om Danmark, gør han brug af sin viden fra antropologistudiet på Aarhus Universitet. Han har altid en notesbog med sig, så han kan skrive sine observationer om danskerne ned.

observationer skriver han ned i sine notesbøger, som han altid har med i tasken.

"Mine øjne og ører er altid åbne, og så indsamler og organiserer jeg mine observationer i forskellige kategorier. De anekdoter, jeg har med i mine shows, er altid sket i virkeligheden. Jeg går meget op i, at jeg taler ud fra et ærligt sted, for det gør min optræden mere autentisk, og det kan publikum mærke."

Ifølge Conrad er opskriften på god humor netop, at sandheden er sjovest.

"Hvem man er, og hvad man performer, skal harmonere, når man vil have folk til at grine. Mit publikum kan spejle sig i det, jeg gengiver om danske værdier og spøjse træk ved Danmark. Det er sjovt, fordi det er sandt!"

En cocktail af dansk og engelsk

Conrad har et veludviklet sprogøre og mestrer efterhånden det danske sprog, både når han lytter og taler. Alligevel optræder han på modersmålet engelsk med en tydelig britisk accent - og så alligevel ikke. For Conrad slår indimellem over i danglish, →

“Danskere er vilde med at bruge engelske ord. Alle siger event, selvom jeres eget ord begivenhed efter min mening er lige så godt.”

der er et mix af dansk og engelsk, som vi kender fra ‘The Julekalender’.

“Jeg bruger danglish til at demonstrere de sproglige finurligheder, jeg finder her i Danmark. For eksempel har jeg en joke om Åbyhøj med. Direkte oversat hedder byen river city mountain, og så forestiller man sig en eventyrligt smuk by. Men Åbyhøj er ikke andet end en Kvickly og en parkeringsplads.”

At blande dansk og engelsk er ifølge Conrad en udbredt tendens i det danske samfund.

“Danskere er vilde med at bruge engelske ord. Alle siger event, selvom jeres eget ord begivenhed efter min mening er lige så godt. Mange danskere tænker ikke engang over, at ord som weekend, e-mail og dramaqueen stammer fra engelsk.”

Selvom mange af de engelske låneord er blevet integreret i det danske sprog og Retskrivningsordbogen, er der ifølge Conrad stor forskel på, hvem der bruger de udenlandske fraser mest.

“Den ældre generation taler langt mindre danglish end de unge. Der er helt klart en generationskløft på det område, og det giver god mening, for de engelske

ord fandtes slet ikke for få årtier siden. Men for de unge er det helt naturligt at sige gamechanger eller safe space.”

Conrad elsker at udfordre sig selv og publikum. Derfor er planen, at hans næste show skal opføres på dansk.

“Det åbner op for nogle helt nye muligheder, som forhåbentlig er mindst lige så gode som mine jokes på danglish.” ■

Conrad så sit første standup-show som 9-årig sammen med sin mor i London. Han grinede så meget, at han ikke kunne trække vejret og faldt ned fra stolen.

”JEG KAN GODT LIDE, AT JEG KAN PÅVIRKE EN STEMNING”

Tekst og foto: Maria Bach Ekermann

Med guitaren under armen og en kuffert fyldt med sanghæfter går Thorkil Bisgaard mod plejehjemmets fællesstue. På aktivitetskalenderen er der ud for tirsdag formiddag noteret 'Sangcafé', som en fast ugentlig begivenhed.

Thorkil er oplevelsesmedarbejder på Skovvang, som er Aarhus' specialplejehjem for mennesker med demens. Alle der bor her, har det tilfælles, at deres demenssygdom er så fremskreden, at de har brug for særlige og specialiserede rammer at bo i.

”Jeg kan godt lide, at jeg kan påvirke en stemning, og for mig er det magisk, det der kan opstå, når man blander musik og humor. Jeg arbejder med reminiscens og musik, og en stor del af mit arbejde ligger i at fornemme og påvirke stemninger. Både når jeg

har sangcafé for flere som i dag, og når jeg er på besøg hos beboere, der trives bedre med 1-1 samvær,” fortæller Thorkil og uddyber:

”Jeg bruger humor til at fornemme de mennesker, jeg er sammen med. Det er svært helt at forklare, men for mig handler humor om timing og intuition. Hvordan timer du en historie eller introen til en sang? Hvordan griner du og hvordan er dit kropssprog?”

God humor

Siden Thorkil som 10-årig begyndte at spille i band, har han optrådt med sang og musik. Senere er historierne kommet til:

”Skal jeg beskrive min humor, vil jeg fremhæve det, at jeg lægger mærke til pudsigheder. Jeg ser, når noget er skævt og bruger det i mine historier. Jeg elsker at få folk til at smile, og for mig er den gode

“JEG BRUGER HUMOR TIL AT FORNEMME DE MENNESKER, JEG ER SAM- MEN MED.”

- Thorkil Bisgaard

→

humor afvæbnende. Den får os til at slappe af.”

Humoren må dog aldrig bruges til at udstille andre, og respekten for det menneske, man står overfor, skal altid vægte højest. Thorkil uddyber, at han nyder at se, hvordan kolleger bruger humoren fagligt og konstruktivt til at danne relationer med beboere, som grundet deres demens har svært ved selv at sætte ord på ønsker og behov:

“Humor er individuelt, og for nogle beboere og i nogle situationer er humor den helt rigtige tilgang. I andre situationer og hos andre beboere er det ikke.”

Vigtige livshistorier

Thorkil er uddannet socialpædagog, og har i 15 år arbejdet med bl.a. hjemløse og mennesker med misbrug, før han i 2015 blev ansat som oplevelsesmedarbejder.

”Jeg synger sammen med mennesker, som ikke længere har noget sprog. Mennesker, som stadig kan tale, men hvor sætningerne ikke er sammenhængende og forståelige. Mennesker, som knapt har en mimik, og mennesker, som er urolige og som reagerer kraftigt på fx høje lyde og ting, de ikke forstår.”

At kende beboernes individuelle livshistorie er et vigtigt arbejdsredskab på Skovvang. Når man ikke længere selv kan give udtryk for, hvem man er og hvad man godt kan lide, bliver et godt kendskab til livshistorien en vigtig ramme om den omsorg og pleje, som gives.

Til de ugentlige sangcaféer er det derfor vigtigt for Thorkil, at han kender beboernes livshistorier, musikpræferencer og ved, hvor de er i deres sygdomsforløb. Han kan have forberedt en ting, men må være klar på at tilpasse det:

”Jeg skal altid være klar på at tilpasse min adfærd og tilgang. Beboerne er forskellige og med forskellige behov, og dette skal

“DET HANDLER OM, AT BEBOEREN FÅR GODE OPLEVELSER PÅ SINE PRÆMISSER OG SAMTIDIG OPLEVER SIG SELV SOM EN DEL AF ET FÆLLESSKAB - OM IKKE ANDET SÅ I NUET.”

- Thorkil Bisgaard

kunne rummes i en aktivitet som fx sangcafé. Det handler om, at beboeren får gode oplevelser på sine præmisser og samtidig oplever sig selv som en del af et fællesskab - om ikke andet så i nuet.”

Tilpas forstyrrelse

En særlig oplevelse med en, der ikke længere kommunikerer med ord eller sit kropssprog viser for Thorkil, hvad musik og humor kan. Han forklarer, at beboeren stort set kun kommunikerer med sine øjne, og at hun er svær at nå ind til.

”Jeg fik at vide, at hun godt kan lide Elvis, så jeg købte et album, hvor jeg vidste, at sangen ”Are You Lonesome Tonight” er på. Ikke en hvilken som helst udgave af den sang, men versionen, hvor Elvis bryder helt sammen af grin.”

Tanken med at spille lige netop denne version var, at den både kunne vække en følelse af genkendelighed, men også, at den kunne skabe en tilpas forstyrrelse.

”Vi fik en kontakt, som jeg ikke tidligere har haft. Det var meget fint. Fysioterapeuten prøvede også at bruge sangen, som havde en helt utrolig effekt. Fra at sidde anspændt i sin kørestol, kunne terapeuten se, hvordan beboeren slappede mere af i sine muskler,

efter hun havde grinet. Hun forklarede forskellen som så stor, at det faktisk kunne betegnes som motion.”

Skab stemning

I fællesstuen er sangcaféen ved at være slut. Hvor nogle har siddet og sunget med og grinet højt til de små historier, har andre siddet stille og kigget ud i luften. Et par beboere har også gået lidt rundt for igen at sætte sig.

En beboer, som ikke har meget sprog tilbage, bliver tydeligt rørt, da Thorkil spiller den sidste sang I Skovens Dybe Stille Ro. En anden spørger stille, om der ikke kommer flere sange. En medarbejder aer ham på kinden og sætter noget af den musik på anlægget, som hun ved, han godt kan lide.

”Nogle har spurgt mig, om beboerne overhovedet forstår det, jeg synger eller fortæller, hvortil jeg svarer, at det ikke er så vigtigt. Det handler om den stemning, jeg skaber. Jeg tror, det betyder meget, at de kender stemningen af fællessang, markedsplads eller noget tredje, og at jeg bruger musikken, historierne og min humor på en måde, som er tilpasset situationen.” ■

Stemningen og evnen til at møde de mennesker, han er i kontakt med, hvor de er, er en vigtig del af Thorkils arbejde.

FOLKEHUSENE

FÆLLESSKABER OG GODE OPLEVELSER LOKALT

8000 AARHUS C

- Folkehuset Carl Blochs Gade
- Folkehuset Dalgas
- Folkehuset Marselis
- Folkehuset Møllestien
- Folkehuset Trøjborg
- Folkehuset Vestervang
- Folkehuset Ankersgade

8200 AARHUS N

- Folkehuset Abildgården
- Folkehuset Skejby

8210 AARHUS V

- Folkehuset Fuglebakken
- Folkehuset Hasle
- Folkehuset Toftegården

8220 BRABRAND

- Folkehuset Brabrand
- Folkehuset Gellerup

8230 ÅBYHØJ

- Folkehuset Åbyhøj

8240 RISSKOV

- Folkehuset Vejlbj
- Folkehuset Risskov

8250 EGÅ

- Folkehuset Skæring

8260 VIBY J

- Folkehuset Rosenvang
- Folkehuset Stavtrup
- Folkehuset Viby

8270 HØJBJERG

- Folkehuset Holme
- Folkehuset Skåde

8310 TRANBJERG

- Folkehuset Tranbjerg

8320 MÅRSLET

- Folkehuset Mårslet

8330 BEDER

- Folkehuset Beder

8355 SOLBJERG

- Folkehuset Solbjerg

8361 HASSELAGER

- Folkehuset Kolt-Hasselager

8380 TRIGE

- Folkehuset Trige

8381 TILST

- Folkehuset Tilst – kultur- og sundhedscenter

8462 HARLEV

- Folkehuset Harlev

KIG FORBI DIT FOLKEHUS

Du finder gymnastikhold, værksteder, yoga, strikke- og hæklegupper, mandegrupper, madlavningshold, krolf, litteraturgrupper, damefrokoster, fællesspisning, koncerter og meget, meget mere i de mange folkehuse i Aarhus og omegn. Folkehuse er de tidligere lokalcentre, og her er plads til alle.

Mød naboer eller nye bekendtskaber

Dit lokale folkehus er et samlingssted, hvor du kan mødes med naboer, genboer og alle andre fra dit lokalområde. Du kan også låne lokaler til klubaktiviteter, foreningsmøder og lignende. Mulighederne er mange, og du kan selv være med til at skabe dem. Gå på opdagelse i dit lokale folkehus og se, hvad det har at byde på. Der gemmer sig masser af fællesskaber, gode oplevelser og muligheder for at starte nye aktiviteter op.

God fornøjelse!

8471 SABRO

- Folkehuset Sabro

8520 LYSTRUP

- Folkehuset Lystrup

8530 HJORTSHØJ

- Folkehuset Hjortshøj

8541 SKØDSTRUP

- Folkehuset Skødstrup

VI ER SAMMEN
OM AARHUS

Se mere og følg med i processen omkring
folkehuse på folkehuse.aarhus.dk
Tlf. 87 13 16 00 | civilsamfund@mso.aarhus.dk

VITAL · AUGUST 2024

FÆLLESSPISNING

SMAG PÅ FOLKEHUSENE

september • oktober • november

Mød Anne Hjernøe

📍 Folkehuset Skødstrup og Folkehuset Vejlbj

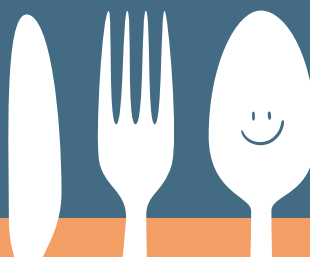
Kom bag gryderne

📍 Folkehuset Beder, Folkehuset Kolt-Hasselager,
Folkehuset Holme og Folkehuset Tranbjerg

Mød Claus Holm

📍 Folkehuset Møllestien

Læs mere og køb billet på
aarhus.dk/smagpaafolkehusene

FOLKEHUS-KONCEPTET ER NOGET HELT SÆRLIGT

Vidste du, at vi kan være ret stolte af vores folkehuse i Aarhus Kommune? Huse, hvor unge som ældre kan låne lokaler til åbne aktiviteter. Huse med læsegrupper, træningshold, fællesspisninger, krea-grupper, værkstedsgrupper, koncerter, foredrag, foreningsaktiviteter, barselsgrupper og meget mere.

Otto Ohrt, Sundhedschef, Trine Holst, Jakob Bavnsbjerg og Jens Sønderbæk, Ledere af folkehusene i Aarhus.

Vi vil gerne hylde folkehusenes frivillige for alt det fantastiske, de skaber. De sikrer fællesskaber, oplevelser og arrangementer for lokalområdet, og uden dem var der ingen folkehuse. Samtidig vil vi opfordre til, at endnu flere tager imod invitationen til at være medskabere af fremtidens folkehuse – både indhold og rammer. Kun med lokalt engagement kommer husene til at matche lokalrådets ønsker og behov. Og det er netop det, folkehusene kan. I dag danner husene rammer om særligt seniorfællesskaber og har rigtig stor betydning for mange ældres trivsel. Det skal vi bevare, samtidig med, at vi inviterer flere ind. For alle kan have brug for et fællesskab, og mødet på tværs af generationer kan noget helt særligt.

Nationalt og internationalt

Både på tværs af landet og i udlandet kigger man mod Aarhus' folkehuse efter inspiration til, hvordan man kan arbejde med fysiske rammer som middel til at få mennesker til at mødes i meningsfulde fællesskaber. Nogle steder har de fællesskabshuse, men slet ikke i det antal, vi har i Aarhus. Samtidig er de ofte afgrænsede til særlige aldersgrupper, og mange steder kræver fællesskabet en visitation fra kommunen for at komme med, eller en forenings CVR-nummer for at låne eller leje lokaler.

Alle kan være med

I folkehusene er alle aldre velkomne, og du behøver ikke at være medlem af en forening eller blive visiteret af kommunen. Tværtimod. Alle, der har lyst, kan starte nye aktiviteter op og låne gratis lokaler, så længe fællesskabet er åbent for flere. I Aarhus tror vi nemlig på, at alle – uanset alder, social baggrund eller størrelsen af ens netværk – kan have brug for et lokalt fællesskab.

Fællesskaber for flere

Folkehusene er fantastiske rammer til at forebygge og bekæmpe ensomhed, og ensomheden kan ramme os alle. Igennem processen med fremtidens folkehuse er det blevet tydeligt, at folkehusene er slået igennem som opskriften på noget, der virker i lokalmiljøet, og rammerne skal over de kommende år åbnes op til at favne endnu flere fællesskaber. Mange huse har ledige lokaler om aftenen og i weekenden, og det matcher godt med de nye målgrupper, vi gerne vil nå ud til, så vi i endnu højere grad kan forebygge ensomhed i et 0-100 års perspektiv.

Tag del i den lokale udvikling

Vi glæder os til at følge og understøtte videreudviklingen af vores aarhusianske folkehuse. Der er et stort potentiale for, at husene kan lægge rammer til endnu flere generationsfællesskaber, møder på tværs af kulturer, skabe mere lighed i sundhed og i endnu højere grad spille sammen med det lokale foreningsliv.

Men der er brug for lokale kræfter til at udvikle folkehusene i de retninger, der giver størst værdi lokalt. Vi håber, at nuværende brugere såvel som potentielle brugere og lokale foreninger tager imod den åbne invitation til at være med til at forme fremtidens folkehuse. Kom med dine idéer og byd dig gerne til, når idéerne skal blive til virkelighed. Det er i samspillet lokalt, at magien bag murstensene opstår.

Find dit folkehus

Find dit lokale folkehus på folkehuse.aarhus.dk og tag del i husets fremtid. ■

Kom med til

Aarhus' første festival om krop og kærlighed

En fælles fejring af krop, køn, identitet, kærlighed og seksualitet under Aarhus Festuge.

Krop og Kærlighed Festival 2024 er for alle. I hjertet af Aarhus samler festivalen mennesker på tværs af generationer - fra børn og familier til unge, voksne og ældre. Dyk ned i en mangfoldig palet af musik, talks, teater, comedy, kreative værksteder og engagerende samtaler, og bliv en del af en fest, der hylder mangfoldighed og kærlighed i alle dens former. ■

5. – 7. september
Byparken i Aarhus

Gratis entré

Se hele programmet
på krop.aarhus.dk

KROP OG KÆRLIGHED festival 2024

Du kan blandt andet opleve

BOGEN "BREVE
TIL OLIVER" Flemming
Jensen

TALK Bent Jacobsen
& Cathrine Errboe

EN SAMTALE OM KROP &
KÆRLIGHED I MUSIKKEN Carsten Holm,
Lydmor mfl.,

FÆLLESSANG Aarhus Synger Sammen
& FO-Aarhus

KÆRLIGHED PÅ NY OG IMENS - NÅR DEN
ENE PART BLIVER RAMT AF SYGDOM Anja
Aalund

Talks, musik, comedy, debat, dans, workshops, fællessang,
drag bingo, test og fest, poetry slam

Minitema
Seksuel
sundhed

Hvordan har din seksuelle sundhed det?

Seksuel sundhed er at få stimuleret alle sine sanser tilstrækkeligt. At føle en relation mellem mennesker, at blive rørt ved, talt med, forstået og mødt som menneske. Bliv klogere på, hvordan du styrker din og dine næres seksuelle sundhed.

Tekst og foto: Maria Fast Lindegaard

Vi ved, at mange ældre fortsat synes, at det er vigtigt at mærke kærtegn, intimitet og berøring. Det kan være at ligge sammen med tøj på, kramme eller nusse. Derfor er det vigtigt, at vi ikke bare tænker seksualitet som en fysisk handling mellem to mennesker, men at seksualitet er følelser, stimuli af vores sanser, nærvær, berøring, nydelse, intimitet, samhørighed og altså en integreret del af den menneskelige kultur på niveau med sult og tørst.”

Helene Wendelbo Reimer er viceformand på plejehjemmet Hestehavehusene. Hun ser seksualitet som en helt naturlig del af en helhedsorienteret pleje af ældre.

Når vi holder i hånd, giver en blid massage på skuldrene eller nusser en på armen eller i nakken, så belønnes vi blandt andet med oxytocin, et slags anti-stress-hormon, der har

stor indvirkning på vores helbred generelt. Den simple berøring ser Helene Wendelbo Reimer ofte, at ældre, der flytter ind på plejehjem, længes efter.

“De har måske ikke haft så meget fysisk kontakt med andre i hverdagen, måske har de mistet deres ægtefælle i en høj alder og ved ikke, hvordan de skal få berøring mere, eller de har svært ved at sætte ord på, hvad de har behov for.”

“Som leder er det vigtigt, at vi understøtter, at seksualitet er en del af det faglige rum på lige fod med medicin eller forebyggelse af tryksår, hvilket vi i dag er rigtig gode til fagligt at tale om. Hvordan støtter vi en beboer i at få stimuleret sin muskel- og ledsans, hvis personen nu sidder i kørestol, eller hvis en har været socialt isoleret, hvordan sikrer vi en taktile stimulering af huden?”

“Seksualitet er følelser, stimuli af vores sanser, nærvær, berøring, nydelse, intimitet, samhørighed og altså en integreret del af den menneskelige kultur på niveau med sult og tørst.”

På samme måde kan fx en datter give sin mor en simpel massage af skuldrene og være med til at stimulere hendes sanser og styrke hendes trivsel og sundhed.

Samtaler om sex

Seksualitet er et vigtigt aspekt af vores liv, og på Hestehavehusene oplever de, at flere beboere er vant til at tale om sex.

”I takt med, at vi får markant flere yngre beboere på plejehjemmene af forskellige årsager, bliver seksualitet også en uundgåelig del af vores arbejde. Vi begynder at se beboere, som har været en del af den seksuelle frigørelse i 60-70’erne, og hvor sex har betydet noget ganske andet i deres liv end i deres forældres måske. De kan være mere vant til at tale om sex.”

“Arbejdet med seksualitet handler i høj grad om at respektere og arbejde ud fra andres personlige grænser, og det vil altid være individuelt, hvad man ønsker at tale om og hvornår. Jeg tror, det vigtigste er, at man arbejder på en kultur, hvor beboerne ved, de kan tale med personalet om alt, hvad der fylder for dem, og hvor personalet den anden vej føler sig trygge og klædt på til at kunne have den relation med et andet menneske.”

“Som leder er det vigtigt, at vi understøtter, at seksualitet er en del af det faglige rum.”

Helene Wendelbo Reimer er viceforstander på plejehjemmet Hestehavehusene i Højbjerg.

Her er medarbejderne uddannet i neuropædagogik og har særlig viden om hjernen, sanser og hormoner, hvilket danner godt grundlag for, at medarbejderne kan forstå adfærd, der ellers kan være uforstået, herunder uhensigtsmæssig, seksuel adfærd.

Tøv ikke

Har man lyst som familie eller nær relation til en ældre, så skal man ikke holde sig tilbage med at starte samtalen om seksualitet med en ældre:

“Det kan være grænseoverskridende, men det kan også være rart at vide, at samtalerne er okay, også selvom din mor aldrig tidligere i livet har talt om sex og seksualitet, og hvis det bliver svært, så kan personalet hjælpe.”

“Der kan være rigtig mange ting omkring vores seksuelle fortid, som kommer op, når vi bliver ældre, fordi det er den del af livet, hvor vi reflekterer rigtig meget over, hvordan vores liv har været. Jeg har ofte oplevet pårørende, som fortæller mig, at deres mor har fortalt, at hun faktisk har mistet flere graviditeter, som de aldrig før har hørt om, eller deres moster fortæller, at hun er blevet voldtaget, da hun var ung, og det har hun aldrig før fortalt nogen.”

“Det kan godt være sådan nogle ting, der er rigtig svære at forholde sig til og gå til personalet med, og som ledere understøtter vi, at personalet er klar til at have de her samtaler.” ■

Når sygdom rammer kærligheden

Da Elis kone Lissi blev ramt af demens, stod ægteskabet over for den hidtil største udfordring. For hvordan holder man liv i kærligheden, når ens partner er uhelbredeligt syg?

Tekst: Lene Dalgaard Andersen

Man binder os på mund og hånd, men man kan ikke binde ånd.” Sådan lyder den kendte sangtekst skrevet af Poul Henningsen i 1940. Den sætning beskriver nøjagtigt, hvordan 76-årige Eli Sander Kristensen ser på kærligheden mellem to mennesker, der befinder sig i livets efterår.

Med alderen følger en række fysiske skavanker, som kommer snigende i takt med kroppens naturlige forfald. Munden og hånden begrænses, men ånden består. Det gælder også for demensramte som Lissi, selvom sygdommen svækker hukommelsen og giver ændringer i personligheden.

“Lissi er jo begrænset i allerhøjeste grad på grund af demensen. Hun har dårligt syn og kan ikke længere rejse, som vi elskede at gøre sammen. Så den fysiske del af forholdet tager vi, som det kan lade sig gøre, men hendes ånd er der endnu, og det er det vigtigste.”

Eli mødte Lissi på landevejen som 16-årig og spurgte, om hun ville med hjem og se hans hundehvalpe. Fem år senere blev

de gift og fik to sønner, og i 1970 flyttede de ind i det hus, hvor Eli stadig bor.

Diagnosen og svære beslutninger

I 2016 begyndte Lissi at ændre adfærd, og det gav anledning til konflikter. Hun fik svært ved at se og flyttede hele tiden rundt på ting i hjemmet. Efter mange lægebesøg fik parret endelig en forklaring på, hvad der var galt.

“Vi skal nok klare det’ sagde vi til hinanden. Men jeg var samtidig godt klar over, hvilken vej det nu ville gå, og at jeg pludselig stod med et stort ansvar for at passe på Lissi.”

Som værge er det Elis opgave at træffe beslutninger for Lissi, og det er aldrig nemt. Efter mange kampe og modsatte følelser fik Eli og de to sønner overbevist Lissi om at flytte på plejehjem.

“Det var en meget hård proces. Jeg vil jo så gerne opfylde Lissis ønsker, men det er bare ikke muligt. Som værge skal jeg træffe næsten umenneskelige beslutninger: Skal Lissi have sondemad, hvis hun en dag ikke kan spise? Og skal hun

At blade i gamle fotoalbum vækker både minder og følelsen af samhørighed med et langt og kærligt liv sammen.

“Jeg er gift med Lissi uanset hvad. Vi har givet hinanden et ja, og det varer ved, indtil døden os skiller ...”

genoplives, hvis hun får hjerte-stop?”

Kærlighed ved pjat og kram

Eli besøger Lissi på plejehjemmet to gange om ugen. De går tur i botanisk have, og Eli plukker smukke blomster til Lissi, selvom hun ikke kan se dem. De taler og pjatter meget, for selvom Lissis mentale evner er svækkede, fejler hendes humor ikke noget.

“Lissi spørger altid, hvordan jeg har det, og så kan jeg finde på at sige ‘jeg har det elendigt, for der stod 20 indianere i haven og larmede, da jeg vågnede’. Så griner hun.”

Fjolleriet ser Eli som et udtryk for kærlighed og en måde at bevare den romantiske gnist mellem dem på.

“Kærlighed er meget mere end sex og fysiske udfoldelser. Lissi

viser, at hun elsker mig, fordi hun bliver vanvittigt glad, når jeg kommer på besøg. Somme tider bliver hun rørt bare ved et hej og et kram.”

Omvendt kan Eli kun håbe på, at Lissi mærker hans kærlighed til hende. For demensen driller lidt i den sammenhæng.

“Jeg håber, hun fornemmer, at jeg er der for hende og vil hende det bedste. Men det er mærkeligt, for sygdommen har fået hende til at tro, at jeg har fundet en anden kvinde. Det kunne jeg altså aldrig drømme om, må jeg så forklare hende.”

Kun Lissi

Selvom demens har gjort, at ægteparret ikke længere har samme bopæl og ikke kan have en normal samtale, har Eli ingen intention om at finde en ny partner, så længe Lissi stadig er her.

“Jeg er gift med Lissi uanset hvad. Vi har givet hinanden et ja, og det varer ved, indtil døden os skiller. Jeg har slet intet behov for at finde en anden livsledsager, for jeg har masser af gode mennesker i mit liv, som jeg kan tale og være sammen med.”

Netop det stærke netværk ser Eli som grunden til, at han ikke frygter at blive ensom.

“Til et pårørendemøde på Lissis plejehjem sagde en mand, at han var så bange for at blive alene og ensom. Så sagde jeg til ham, at han skulle tage med i Hemingway

Hver uge går Eli og Lissi tur i Botanisk Have for at sanse naturen. Lissi er stort set blind på grund af demensen, men hun kan stadig dufte træerne og mærke vinden i ansigtet.

“... Det er ren terapi for mig at skrive, fordi jeg får en meget bedre forståelse for mig selv, men også for Lissi og vores parforhold.”

Club - som er et socialt netværk for mænd over 60 år - hvor jeg selv kommer. Der er den rigtige ånd. Vi er sammen om noget og taler frit om filosofi, religion, kærlighed og andre meningsfulde emner.”

Selvterapi og fordybelse

Lissis sygdomsforløb har været belastende for Eli, især følelsesmæssigt. Heldigvis har han fået god hjælp af psykologer, demenskoordinatoren, pårørendegrupper, familie og venner - men også ved at sætte sig ned og skrive.

“Jeg skriver digte og har også arbejdet på en selvbiografi, der udkommer i august. Det er ren terapi

for mig at skrive, fordi jeg får en meget bedre forståelse for mig selv, men også for Lissi og vores parforhold.”

Eli er en reflekteret mand, der holder af at udfordre sine egne holdninger og oplevelser. Det gælder også i forhold til kærligheden mellem ham og Lissi.

“For mig er kærlighed og ånd det, der binder mennesker sammen. Vi møder hinanden i ånden, og hvis der er kemi, varer det ved, uanset hvilke udfordringer, livet byder på.” ■

Er Torben gået...?

Jeg er en person, der har meget let til latter.

Jeg var engang til en reception, hvor jeg hørte bemærkningen: "Er Torben gået - der er ikke nogen, der griner?"

Jeg har aldrig kunnet holde min latter tilbage, og jeg elsker humor, der kan spidde en situation eller for den sags skyld afvæbne en tilspidset situation.

Min kone Lene sagde altid, at jeg har en rygrad som en skumfidus. Fordi jeg altid bliver grebet af en situation og har meget svært ved at sige nej til opgaver. Hun satte ikke spørgsmålstegn ved mine valg, men tacklede det med humor. Vi købte et sommerhus på Samsø for at kunne slappe af sammen, men jeg fik dog hurtigt etableret et hjemmekontor i huset, hvilket fik hende til at spørge: "Hvilken ø skal vi nu flytte til for at kunne holde fri?"

Lene havde en pragtfuld, ironisk humor. Vi var aldrig politisk enige. Jeg har været politisk aktiv siden, jeg var 14 og har været opstillet flere gange til politiske poster, fx byrådet. Hun har dog aldrig stemt på mig, men lovede at gøre det, hvis jeg stillede op til Folketinget. For så kunne hun da i det mindste stemme mig ud af byen, som hun sagde.

I de fleste sammenhænge, hvor mennesker skal arbejde sammen, kan det ikke undgås, at man kritiserer hinanden - og her kan der

ofte løses op for situationen ved at bruge humoren. Det er den overraskende og overrumplende bemærkning og det, der river hul i vores gængse opfattelse af verden, der sætter latteren i gang. Og hvis latteren runger på en arbejdsplads eller i anden sammenhæng, er det min erfaring, at det med garanti letter stemningen. Det skaber en forløsning og et fællesskab. Dog skal man selvfølgelig huske, at humorens indhold skal være alment acceptabel og ikke kunne støde eller holde nogen udenfor, for så kan det have den modsatte effekt.

Jeg har altid syntes bedst om den humor, der opstår i en spontan sammenhæng, fx med en hurtig og tør bemærkning i en situation, der måske i sig selv er kedelig eller grotesk. Det er altid en fornøjelse at omgive sig med mennesker, der formår dette. Det kan holde ens humør oppe resten af dagen. Desværre er den slags humor altid svær at huske og gengive efterfølgende, og jeg må også indrømme, at jeg er meget dårlig til at huske deciderede vittigheder. Den eneste vittighed, jeg stadig kan huske, er over 50 år gammel.

I 1971 havde vi på vestkysten en kraftig snestorm, som lukkede landet. Af uransagelige årsager kan jeg huske denne:

"Vi får ikke meget honning i år! Hvorfor? Fordi alle biveje er lukkede."

Af Torben Dreier,
formand for Ældre Sagen

CLAUS JACOBSEN

Kurt Leth er kendt fra den populære serie 'Kurt kom forbi', der blev vist på TV2 Østjylland i mange år. Nu kan du som Vital-læser igen opleve Kurt Leth, der i løbet af året kommer forbi forskellige østjyder, som rummer gode historier.

"Jeg glæder mig til at lave artikler med og for 'det modne publikum'. Jeg er jo ikke selv nogen årsunge mere," siger Kurt Leth.

Kurt har kone og to voksne døtre med i alt fire børnebørn, der alle bor i Aarhus. Ved siden af familien bruger Kurt en pæn del af tiden på løb, golf og tennis. Kurt drager også land og rige rundt og holder foredrag med titlen: "Om krøllede typer, originaler og fantastier."

Claus Jacobsen er historien om tv-oplæseren med den skæve næse, der var blandt de tre første tv-oplæsere på DRs TV Avisen og har prøvet mangt og meget i sin journalistiske karriere. Men det er også historien om en mand, der de senere år har sat stor pris på ro i hverdagen og at vågne op til fuglesang.

Tekst: Kurt Leth Foto: Kurt Leth og privat

Som helt ny på TV Avisen kunne nerverne godt være oppe at køre. "Det var vildt," siger Claus Jacobsen.

**“MANGE VAR
IMOD, AT MÆND
PLUDSELIG SAD OG
LÆSTE OP PÅ TV-
SKÆRMEN”**

Næste år - den 15. oktober - er det 60 år siden, at TV-Avisen havde premiere. At TV Avisen kom i luften, var en national historisk begivenhed, som Claus Jacobsen blev en del af sammen med de to andre oplæsere Bent Bertramsen og Eric Danielsen, der begge er gået bort. Og de 60 år, der er gået, har budt på et utal af oplevelser for nyhedsoplæseren, men livet startede et helt andet sted for Claus Jacobsen.

Fattige kår

Som dreng voksede Claus Jacobsen op i Dronningens Tværgade tæt på Amalienborg og Kongens Have i en lille toværelses lejlighed med sin mor og lillebror.

"Det var absolut ikke et liv i luksus. Varmen kom fra en kakkelovn, og når

Mens Claus Jacobsen boede i Skagen, skrev han en række bøger, bl.a. om malerne P. S. Krøyer, Anna Ancher og Michael Ancher.

For nylig faldt Claus Jacobsen ude på sin terrasse og beskadigede det ene knæ. Uheldet var så voldsomt, at han i en periode har måttet gå med rollator. Han er overbevist om, at han snart kan ekspedere hjælpemidlet tilbage til Aarhus Kommune, så han igen kan gå sig en tur de par hundrede meter, han har ned til stranden i Studstrup.

Særligt udvalgt

Da TV Avisen startede op i 1965, lagde over 100 journalister billet ind. De kom alle sammen fra avisbranchen. Af dem fik 25 job og tre, heriblandt Claus Jacobsen, blev nyhedsoplæser.

“På blot én måned skulle vi lære at lave tv. Det skete på kursus i det gamle Casino Studie i Rosenkrantzgade i Aarhus. Vi var nervøse. Med kun 14 dages skærptræning siger det næsten sig selv. Så når jeg gik fra redaktionen ned ad gangen til studiet i Radiohuset, var jeg noget anspændt. Situationen var både ny og mærkelig. Og mens man var direkte på, kunne meldingerne i øresneglen fra produceren godt slå én lidt ud af kurs.”

Efter et par år på TV Avisen forsvandt Claus fra skærmen og fik andre jobs i DR-regi.

“Jeg brød mig ikke om at være en kendt person. Jeg glemmer aldrig, da en dame i sporvognen kom hen til mig og med sin paraply slog mig og råbte: ‘Hvor er jeres søde speakerpiger henne?’ Mange var imod, at mænd pludselig sad og læste op på tv-skærmen,” ler Claus Jacobsen.

Journalistiske livretter

Ser vi lidt i livets bakspejl, må man sige, at Claus Jacobsen har taget godt for sig af de journalistiske ret-

vi skulle i bad, foregik det med fødderne i køkkenvasken. Med varmt vand fra kedlen. Min mor ernærede sig ved at drive en lille chokoladeforretning. Jeg var bydreng og kørte ud med de hjemmelavede chokolade-specialiteter til bl.a. Hotel d’Angleterre. Det lyder flot, men sandheden er, at mors butik ikke gik særlig godt. Så vi havde ikke mere end lige til dagen og vejen.”

Claus Jacobsen er i dag 84 år. Som 11-årig knægt var han taget ind på Amalienborg Slotsplads for sammen med sin mor og tusinder af mennesker at hylde Kong Frederik 9. i forbindelse med hans fødselsdag.

“For at kunne se ud over menneskemængden kravlede jeg op på rytterstatuen på slotspladsen. Og hvad skete der? Jeg faldt ned og brækkede min næse og kom på hospitalet. Jeg har aldrig fået næsen rettet ud. Og da jeg kom på TV Avisen var der snak om, at jeg skulle lade den operere. Men det fik jeg aldrig gjort. Den skæve næse var blevet min personlighed. Damerne i sminkerummet brugte i stedet kræfter på, at jeg ikke så alt for tosset ud.”

Én gang journalist...

Det er tre-fire år siden, at Claus Jacobsen sidst havde et decideret lønarbejde som journalist.

“Tiden var inde til at stoppe. Som 80-årig tænkte jeg: Nu vil jeg slippe tøjlerne. Jeg havde oplevet tilstrækkelig med deadlines i mit liv.”

Men den tidligere tv-mand kan godt lide stadig at blande sig med forskellige klummer i aviser og blade. Det kan fx handle om sundhed. Selv erkender han, at hans fysiske mobilitet er blevet svækket med alderen.

“Men derfor skal man ikke give op. Faktisk betragter jeg mig som en slags selvvalgt tillidsmand for de tusinder af seniorer og efterlønnere, der bor i Aarhus Kommune.”

“Jeg kan nok ikke gøre noget konkret for målgruppen, men mentalt og moralsk kan jeg i ny og næ gi’ ældre og lidt svagelige et venligt og opmuntrende spark bagi. Ved at sige og skrive i forskellige medier, at vi som ældre måske nok mister lidt af den fysiske styrke, men indstillingen bør være, at vi godt kan være på toppen mentalt.”

En ung Claus Jacobsen som koncentreret nyhedsoplæser på TV Avisen

ter. I den danske medieverden har han haft et væld af arbejdspladser. Det vil føre for vidt at komme ind på dem alle, men her et par stykker: Jyllands-Posten, DR, Nordisk Råd i Stockholm. Sågar fik han i et halvt års tid comeback som studievært på TV2 Østjylland.

Oplevelserne for Claus Jacobsen har selvsagt været mange.

“Da jeg vendte tilbage til Danmarks Radio efter fire år i Stockholm, blev Sveriges statsminister Olof Palme skudt. Jeg blev sendt til retsmødet i Stockholm for at lave indslag til P1. Jeg glemmer aldrig mit møde med Palmes hustru Lisbeth Palme, der i retten fortalte

om hendes skrækkelige oplevelse, da hendes mand blev skudt.”

Din største journalistiske oplevelse?

“Det må være, da jeg lavede en film om Skoleskibet Danmark. Jeg var med de 80 elever over Atlanten i mere end 100 døgn. Det var første gang, der var piger med. Tre i alt. Jeg kan huske, at jeg interviewede en af pigerne. Hun kom fra Grenaa. Hun fortalte, at hendes store ambition var at blive kaptajn i Mærsk. Og det lykkedes for hende. Filmen udkom i øvrigt på tre sprog, dansk, engelsk og fransk. Den blev vist i tre danske biografteater.

“JEG ER GLAD FOR, AT JEG MIDT I AL MIN TRAVLHED NÅEDE AT FÅ ET BARN - MIN SØN, MORTEN. TÆNK SIG, AT HAN LIGE HAR RUNDET DE 50 ÅR.”

Karriere og familieliv

Her hvor du befinder dig i livets efterår - nåede du det, du ville?

“Jeg er glad for, at jeg midt i al min travlhed nåede at få et barn - min søn, Morten. Tænk sig, at han lige har rundet de 50 år. Han og hans kone har skænket mig to vidunderlige børnebørn. De er tvillinger. En pige og en dreng på 14 år. Jeg er så heldig, at de bor tæt på mig, så dem har jeg god kontakt med.”

Claus nåede kun at være gift i to år.

“Så fik hun nok,” fortæller Claus. “Mine mange arbejdsmæssige gøremål passede ikke i

Claus' største journalistiske oplevelse var da han lavede en film om Skoleskibet Danmark

22 bøger har Claus Jacobsen skrevet igennem årene. Alt lige fra tv, til fisk over til bordtennis.

Claus i Afrika

Claus var uheldig at snuble på sin terrasse. Derfor må han komme frem ved hjælp af rollatoren.

hendes liv. Men heldigvis har jeg stadig kontakt til hende.”

I stedet har han fået sig en kæreste. Hun hedder Grethe Hylander, og er 10 år yngre end ham. Det er et langdistanceforhold. Hun bor nemlig i Skagen og arbejder i en af byens modebutikker.

“I en periode boede vi sammen i Skagen, men for 14 år siden flyttede jeg til Studstrup. Det fungerer bare bedst på den måde. Vi har begge to børnebørn. Og vi vil begge gerne være tæt på vores børnebørn. Så derfor bor vi hver for sig, men mødes jævnligt.”

Forfatter og bordtennis

Mens Claus Jacobsen boede i Skagen, skrev han en række bøger, bl.a. om malerne P. S. Krøyer, Anna Ancher og Michael Ancher. Sideløbende var han i nogle år informationsmedarbejder i Fiskernes Fiskeindustri.

22 bøger har han skrevet igennem årene. Alt lige fra tv, til fisk over til bordtennis. Og apropos bordtennis. Claus Jacobsen var i sine yngre år en både ivrig og dygtig bordtennisspiller. Han spillede for SISU-MBK i Aarhus og deltog en enkelt gang ved VM i Czekoslovakiet, som det hed dengang. Her blev han dog kanonføde for en af de store verdensstjerner fra Japan.

At Claus Jacobsen kastede sig over bordtennis, har sin specielle forklaring.

“Jeg er født med en hjertefejl - et hul i hjertet. Som følge af det måtte jeg som barn og senere i livet ikke dyrke voldsom idrætslig udfoldelse. Så derfor blev jeg af lægerne rådet til at udøve en “stille” idrætsgren som bordtennis.”

“Hjertefejlen har heldigvis ikke været til stor gene for mig. For et par år siden blev jeg underkastet en større operation, hvor lægerne stoppede hullet i hjertet delvist. Operationen tog to timer. Heldigvis gik det godt. Og her på det sidste har jeg været igennem tre tjek. Alt ser godt ud, og jeg ser frem til at leve nogle år endnu.”

Hvordan er det at bo for dig selv?

“Ja, lidt ensomt er det. Men jeg kan godt lide roen på Stenvendervej i Studstrup. Nu er jeg jo ikke en helt ensom og forladt fyr. Her på gaden har vi faktisk et godt sammentømret kollektiv, hvor vi besøger hinanden på kryds og tværs og snakker om verdenssituationen. Det er altid godt for os mennesker at være med i et fællesskab.”

“Efter et travlt liv med deadlines på afleveringer af tv-udsendelser, artikler, bøger osv. er det rart, at der er kommet ro på. Jeg nyder luften, duften og lydene herude i Studstrup. Fx sover jeg altid med åbent vindue for at lytte til fuglene. Specielt her i foråret er det en ren fryd for sjælen.”

Hvor gammel vil du gerne blive?

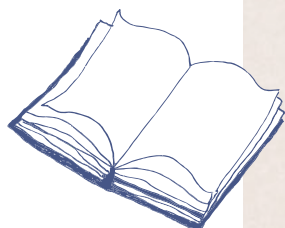
“Nu ser vi jo, at flere og flere bliver 90 år i vores samfund. Det kunne måske være et realistisk mål. Men at blive 105 år som forfatteren og journalisten Lise Nørgaard er nok at spænde buen lidt for kraftigt. Når man som jeg kommer højt op i alderen, så lever man i nuet.” ■

PÅ VITAL.DK

kan du læse flere "Kurt kommer forbi" historier.

vital.aarhus.dk/portraetter

Et godt grin

Vi har alle brug for et godt grin af og til. Nogle gange for at muntre os selv op efter en dårlig dag, andre gange for at lette en tung eller alvorlig stemning. Humor er nemlig et vidunderligt middel, der på få sekunder kan få smilet frem hos de fleste.

Humor kommer i mange former og størrelser. Den kan være tør, sort, indforstået og provokerende, og man kan være ironisk, sarkastisk eller satirisk. På tværs af sprog, kulturer og generationer er der forskel på, hvad der kan betragtes som sjovt, ligesom humor også kan være meget subjektiv. Så det, du finder sjovt, synes din nabo måske bare er idiotisk.

Fordi der er så stor forskel på humor, og hvad vi synes er sjovt, så kan der også nemt opstå misforståelser, der kan fornærme eller såre andre. Men humor kan også bringe folk sammen. Måske har man fniset af de samme passager i en god bog, måske har man klasket sig på låret af grin over den samme film. For til vores held er der mange dygtige folk, som behersker humorens sprog og sætter et smil på hverdagen gennem ord, lyd og billeder.

Aarhus Bibliotekerne giver her deres bud på sjove fortællinger, som vi tror kan få de fleste til at trække på smilebåndet.

Rigtig god fornøjelse

Aarhus Bibliotekerne

Se den på
filmstriben.dk

Film

Viften

Instrueret af Frederikke Aspöck (2022)

1 t. 33 min. Filmstriben

I denne vinder af Nordisk Råds Filmpris 2023 stilles der gennem satire skarpt på Danmarks fortid som kolonimagt. Året er 1848, og vi befinder os på Skt. Croix, hvor de tætte veninder Anna og Petrine lever. Selvom de begge er farvede, lever de dog under vidt forskellige vilkår; Anna er nemlig fri og ejer den slavegjorte Petrine. Til trods for deres nære venskab, så er der ingen tvivl om, hvem der bestemmer. Men da rygterne om et oprør på øen begynder at svirre, ændres dynamikken mellem de to kvinder. Gennem komikkens sprog behandler filmen den danske fortid med en blanding af alvor og humor. Filmen er et godt eksempel på den mørke humor og satire, som vi i Danmark ofte bryster os af.

Hør den på
ereolen.dk

Roman

Mysteriet i Genbrugsen

Af Anna Grue (2020)

304 sider // 7 t. 15 min. Lyt e-reolen eller læs.

Anne-Maj er efterløner og arbejder som frivillig i en genbrugsbutik. Da der sker en række dødsfald blandt hendes kolleger i genbrugsbutikken, mener politiet ikke, at der er noget mistænkeligt ved omstændighederne. Men det gør Anne-Maj! Derfor går hun på egen hånd i gang med opklaringen af sagen, mens hun samtidig jonglerer familiemiddage, slankekure, hundepdragelse og havearbejde.

Roman

Vi er her ikke for at have det morsomt

Af Nina Lykke (2024)

Bog og E-bog. 295 sider

Knut er sidst i 50'erne og har ikke haft succes med sit forfatterskab siden sin roman, der udkom for 20 år siden. Hans liv skuffer, og økonomien er stram, så da han bliver inviteret med til en litteraturfestival på et afbud, tager han afsted med sin bedste og eneste ven, Frank. Han ser det nemlig som en mulighed for at få en frisk start. *Vi er her ikke for at have det morsomt* er en tragikomisk fortælling om en bitter mand, der er fanget i en moderne verden. Gennem humor får vi leveret Knuts refleksioner om krænkelingskulturen, offermentalitet, MeToo og kultur-eliten generelt.

Roman

Hjemmehjælperen Ramona og andre englelige væsener og væsentlige engle

Af Hella Joof (2021)

198 sider. 4 t. 50 min. Læs eller lyt

I denne finurlige og morsomme bog har Hella Joof skrevet en række fortællinger, der hylder de mange engle, vi er omgivet af. Mød blandt andet Darwin, en engel med pels, Bente, de små børns beskytter, og Bjarne fra IT, der på hver sin måde kaster tryllestøv på hverdagen – enten ved at drage omsorg, vise kærlighed eller give tid til andre. I hver af disse korte historier bliver vi mindet om ikke at dømmes, men i stedet være opmærksomme på godheden i verden og mennesker. Gennem sine sjove og rørende fortællinger deler Hella Joof endnu engang ud af sine livskloge betragtninger.

Roman

Giæver og Iunker

Af Erlend Loe (2024)

184 sider. Bog

Døden står for døren hos Gamle Giæver, og han vælger derfor at bruge sine sidste dage på at forberede den unge Giæver på at kunne videreføre slægtens traditioner. Det indebærer blandt andet nogle særlige praktikaliteter og en gengivelse af den 800 år lange konflikt med naboerne, der skal sikre, at hadet videreføres til næste generation. *Giæver og Iunker* er en fandenivoldsk fortælling om en nedarvet nabostrid, men også en underfundig beskrivelse af en døende mands forsøg på at skabe orden i en moderne verden.

Podcast

udvid din horisont

Lad dig inspirere til at udvide din horisont med en god podcast i ørerne.

Du kan søge på podcasts på www.aakb.dk

Husk...

Kig ind på eReolen efter ny inspiration på www.ereolen.dk

@Reolen

Flere anbefalinger?

Scan QR koden eller gå på bit.ly/aarhusbibliotek

HJEMMEPLEJEN

AARHUS KOMMUNE

Sammen med dig

HJEMMEPLEJEN AARHUS KOMMUNE
tilbyder kompetent og omsorgsfuld hjælp. På dine præmisser.

Vi lægger vægt på faglig ekspertise, veluddannet personale og menneskelig omsorg, og vi arbejder tæt sammen i teams, så vi er flere, der kender dig og lige præcis din situation. I teamet er der både hjemmehjælpere, sygeplejersker, fysioterapeuter og ergoterapeuter, diætister og andet relevant fagpersonale – og du er altid velkommen til at spørge os til råds.

Vi er her for dig og planlægger hjælpen ud fra dine ønsker.

SUNDHED OG
OMSORGLINJEN

TLF. 8713 1600

Modtager du allerede hjemmepleje og har brug for at kontakte din lokale hjemmepleje?

Find nummeret på
aarhus.dk/msokontakt

SUNDHED OG OMSORG
Aarhus Kommune

Vær med til at gøre en afgørende forskel for mennesker i livskrise

- Bliv frivillig på Livslinien sammen med Peter

Mange mennesker har brug for at tale eller skrive anonymt om svære tanker og følelser.

Livsliniens rådgivere kan i dag kun nå at besvare knap halvdelen af alle henvendelser fra mennesker, der kæmper med selvmordstanker eller anden livskrise.

Derfor har vi brug for dig som frivillig chat- eller telefonrådgiver cirka 12 timer om måneden.

Du vil blive en del af et fagligt fællesskab med mere end 220 engagerede frivillige i alle aldre med forskellige kompetencer.

Du vil få en grundig uddannelse, ligesom du blandt andet løbende vil få tilbudt videreuddannende kurser, supervision og sociale arrangementer.

Vær med til at gøre en forskel for mennesker i krise.

Læs mere og ansøg inden den 10. september på www.livslinien.dk/bliv-frivillig

Livslinien

Vi samarbejder med:

Aldre @ Sagen

GRATIS høreprøve i dit eget hjem

HVORFOR VENTE?
RING
52 800 888

KNIBER DET MED HØRELSEN?

Lad os hjælpe dig

Hos os er du garanteret:

- ▶ Høreapparater fra 0 kroner efter tilskud
- ▶ 1 måneds returret
- ▶ Ingen ventetid

Oticon Real™

Oticon Real bringer livets naturlige lyde tilbage ved at bruge teknologi, der støtter din hjernes naturlige måde at fungere på.

Den Mobile Hørelinik

- kommer direkte hjem til dig og løser dit høreproblem

www.denmobilehorelinik.dk

224107DK 09.22

Vil du have en **annonce** i Vital?

Kontakt
Liselotte Rask Stouner
Tlf: 43 24 53 11
Mail: Mrs@bording.dk

Personlig og fleksibel hjemmehjælp

Har du – eller en af dine nærmeste behov for personlig pleje eller praktisk hjælp?

Hos Svane Pleje er vores fornemmeste opgave at levere omsorgsfuld og professionel pleje.

Hos Svane Pleje møder du altid hjælpere, der:

- ♥ Er smilende og nærværende
- ♥ Lytter til dine behov
- ♥ Er fagligt veluddannede

Er du bevilliget hjemmepleje eller praktisk hjælp i Aarhus Kommune, kan du frit vælge Svane Pleje – uden det koster dig noget.

Ønsker du at vide mere, så ring til os på tlf. 87 70 60 10.

Du kan også læse mere på: www.svanepleje.dk

Hos Svane Pleje møder du medarbejdere, der har hjertet på det rette sted.